

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnapi után is.

II. év.

Budapest, 1898, csütörtök, november 24-én.

324. szám.

„Valahol mégis ölnék” . . .

6) Izzadtképzű emberek ökölbe szorított kézzel vitáznak a képviselőházban. Nagy munkát végeznek. Hogyne, mikor apró „brutalitásokból” nagy casust kell csinálni. A Polónyi tüdeje nagy tüdő (megmutatta a füttyülés mezején is), de erre még nem elég nagy. Csak biztatni tud, azt is oláh módra, a suba alatt. Ha rá is mennek vagyona végső roncsai, megfizeti az ifjuságra kiszabott büntetéspénzeket. Ez ugyan egyenes biztatás: „csak tüntessetek, drága fiacskáim; a Polónyi bácsi fizet”; ez ugyan büntetendő cselekmény, amelyért immunitás nélkül minden embert lakat mögé tesznek, de nem hatott. Még csak sirva se fakadt senki a köszívűek közül, hogy mi lesz már most a szegény Polónyiból? Mehet koldulni . . .

Segítség kellett hát a viharzóknak a külső hadaktól. Megjött az is. Halálsápadtan rohan be valaki a riasztó hírrel:

— A műegyetemen ölik az ifjuságot! . . .

Khaosz, zürzavar, halálos megdöbbenés. Ki tudna nyugodtan tanácskozni, mikor a nemzet reménységének vérét ontják? Kell is kalap, kell is kabát, hajadonfővel rohan ki mindenki, nézni a vérfürdőt, az irgalmatlan mészárlást.

Megnyugodva lélegzik föl az egyik, megdöbbenve áll a másik. Nincs vér, nincs mészárlás, még csak tüntetés sincs. Csak mélyes csönd van és nyugalom.

Tüntetések.

Arisztotelesz, mint az tudvalevő, illetőleg mint azt igen kevesen tudják, bölcsék és katonák által szeretné a világot kormányoztatni. A Mária-utcai jezsuitafőnök ellenben úgy szól, hogy ne kormányozzanak egyebek, csak a papok. Zadok Kahnról viszont, a párisi vezérrabbinusról azt beszéli a sanda gyanu, hogy a zsidók számára kívánja a jogot. Pobedonoszev ur továbbá Isten kegyelméből a cárnak rekvirálja az uralmat, Jean Jacques pedig a nagykorú népnek s valóban ez utóbbinak kegye sugároz is be, midőn az ágyamban minden nap velem alszik a magyar népfélség egytizenhatmilliomod része. János Jakabbal elmentében vannak az „organizista” állambölcsék, akik a történelemnek, mint valamely természeti közetnek rétegeit kutatván, odajutottak, hogy mindig az erősebbnek kell uralkodni. A suszterem legénye, az önképző cipészegéd azonban vadul összeránczolja erre a szemöldökét és kijelenti, hogy az uralomhoz való jog a proletáré. Most végül vagy Krapotkin azt vallják, hogy az egyéniségnek kell uralkodni s velük egy nézetben vannak az übermenschek, például első Napoleon és Bismarck. Hallatlan gázság ez, kérem. Háromezer év óta mindenféle me-

Ez csalás, ez ámtás, ez rutfondorlat. „Nosza, fiuk, bátor legények, akikben van még kurucz magyar vér, akik nem féltik azt a hitvány életet, kocsira és hajrá! Keressük, hogy hol ölnék? Mert valahol bizonyosan ölnék!” . . .

Valahol ölnék! . . . Tisztelt polgártársak, hallottátok ezt a két szót? Ezt az egyszerű mondatot, amely rendszerint csak a rendőri krónikást érdekli? Most azonban több, most minden: a magyar politika, a helyzet kulcsa, az obstrukció titka.

Valahol mégis ölnék! . . . Nem tudjuk hol, nem tudjuk kit, nem is sejtjük, miért. De bizonyosan ölnék. És megindul a hajsza szekéren és gyalog, kutatva, fűrkészve, szimatolva. Az egyik sötéten jár, lehorgasztott fejjel és tanakodik mélyen, a másik vést hirdetve száguldjába az országot, felforgat mindent, föllármáz mindenkit: és mind a kettő keresi, hogy vajjon hol ölnék? Kő nem marad kövön, irás nincsen eléggé elzárva, gondolat eléggé eltemetve; föld alatt és föld felett, a végtelen levegőben és az ecsedi lóp fenekén keresik és kutatják, hogy hol ölnék. Minden gyanus, ami volt, minden veszedelmes, ami lesz, mert valahol mégis csak ölnék.

Régi választások, amiket elfeledtünk és amikben megnyugodtunk, mert akkor jók voltak nekünk, jertek elő most, a nagy tetemre hívás idején! Fél százados vasszobor és ti régi föliánsak, amik gonosz árulásról és hitszegésről beszéltek, keljete fel síroktokból! Jertek bizalmas

mondások és titkos levelek, amikről régen hallottunk meséket, de eltitkoltuk; most tegyetek tanúságot! Gyere erőszak és terrorizmus, sülyedj el szólásszabadság és lázongj hevesvérű nemes ifjuság: mert valahol ölnék!

Valahol ölnék! . . .

Ez a két szó a magyar obstrukció. Minden napra új tárgy kell, új irány, új kutatás. Mindennap újra kezdődik a hajsza, a keresés, a nyomozás: merra ölnék. Ezer álarcot tudnak felvenni, hogy eltakarják a valódi képüket, ezer ürügyet tudnak felsorolni, hogy elrejtsek a valódi szándékukat, pedig mindig csak azt keresik, hogy hol ölnék. Mind mese az, hogy Bánffy akarják megbuktatni, holott tudják, hogy utána másik Bánffy jön; hogy a nemzet önérzetét akarják megvédeni, mikor a nemzet önérzete csak gyarapodott; hogy az önálló vámtérületért küzdenek, holott a közösség a programjuk; hogy a kiegyezést akarják előbb tárgyalni, mikor semmit se akarnak tárgyalni; hogy hü, loyalis alattvalók, holott redőket támasztanak a korona alatt; hogy védelmezik az ország erejét, mikor sorvasztják és emésztik. . . mind mese ez. Tudják is ők, mit csinálnak? Keresik, hogy merre ölnék.

És ebben a lázas keresésben, ebben az eszevesztett hajszában csuda-e, hogy nem látják meg, ami mellettük történik? Nem tudják és nem akarják látni, hogy a kezük közt hogyan sorvad, pusztul, halódik a magyar parlamentarizmus.

Valahol csakugyan ölnék.

rész elméletek pattantak ki az emberi agyból, s a társadalmi tudomány meg az államelmélet a legkülönbözőbb rendek számára követeli a főhatalmat. Bebel ur pláne egymillióháromszázezerre verte föl a szociáldemokrata szavazók számát, azzal az ügyességgel, hogy a nők politikai jogai mellett harcol. Nők, szóval, nemesek, rabbik, katonák és cipészlegények együtt vannak a theoriában, a kutatók mindenki számára követelnek valamit, csak a diák számára nem követelnek semmit. A diákok kifelejtették a szociológiából. Hallatlan ez, kérem. A diáknak ott kell szorongani a padban s hallgatnia, hogy Pikler tanár ur az evolúziós tanok szemléltetése végett figyelmét a hüllöktől sem vonja meg: hallgatnia kell, hogy doktor Vargha, a gráci professor „Über die Aufhebung der Strafknechtschaft” az írja, hogy előbb a büntetéseket kell megszüntetni, majd azután megszűnnek a bűnök; hallgatnia és látnia kell mindezt; hogy a tudomány magához emeli a gonosztévőt, meg a békát, a tanuló ifjútól ellenben mindig csak követelni tud: kolokviumot, ismétlődő könyvek alapos tudását, tandíjat s az egyetem helyiségében a dohányzástól való tartózkodást. A diák ilyen mostoha gyermeke az emberiségnek és a tudományoknak. A diák ennél fogva keserű, mint Sa-

lamon király szerint az asszony. Hogy a mázóba csudálkoznám hát azon, hogy a diákok fegnapszenes zsákot dobtak báró Splényi Ödön rendőrtanácsosra s a technika előtt a bajor nemzet színeibe öltöztettek egy ember-séges lovasrendőrt. (Fűrészport öntöttek rá, attól lett a férfi egy csik kék, egy csik fehér, mint a Pinakothékán a zászló.)

Ilyen egésztelő benyomás kél bennem minden diáktüntetések alkalmával s a lágy engedékenységhöz legfőlebb még a boszuvágy járul. Ugyanis 1886. június 5-én, midőn Jansky Lajos császári királyi vezérőrnagy dulta keblünket s a Dorottya-utca torkolatánál ötven lovasrendőr üdvözölte az ifjuságot, valamelyik harcász egy lapos vágással öt napra bénává ütötte jobb karomat; e nap óta tehát titkos boszuvágy emészt s minden nagyobb tüntetés alkalmával föléled bennem az a reménység, hogy most talán visszaüti valaki azt a rendőrt. Ámbár nem tudom éle-e még ő s még azt sem tudom, hogy milyen formájú volt a vitéz; csak arra emlékszem, hogy ha megnyomták neki a középső mentegombját, akkor a szája kinyilt s azt hadarta:

„Tessék szétoszolni!” Mondom, minden tüntetés alkalmával ez a titkos vágy emészt s bizalmam ilyenkor különösen a gyógyszerész-

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése lesz.

Uj gravamen. A „Magyarország” közli Wlassics miniszternek egy rendeletét, melyet az iskolák igazgatóságához intézett a december 2-iki ötvenéves császári jubileum megtartása iránt s melyben elrendeli, hogy a tartandó istentiszteleteken részt vegyen az ifjuság is.

Nekünk elejétől kezdve az volt a nézetünk, s ezt már ki is fejeztük két ízben is, hogy a császárijubileumot megtartani nálunk legalább is felesleges. Mi megtartottuk királyunk uralkodásának huszonötéves jubileumát olyan pompával, aminő csak telt és ha az Isten engedi, meg fogjuk tartani annakidején az ötvenévesét is. De mikor mi ezt tartottuk, Ausztriában nem ünnepeltek velünk. Az a dátum, mit Ausztriában most ünnepelnek, nem szólhat nekünk.

Ez volt a nézetünk és kifogásunk. Ennél kevesebb most se lehet, de több ennél nem is jogosult. Nagy nemzeti sérelemmé felfujni a dolgot alig lehet. Mert legfeljebb azon elbírálás alá eshetik, amely a tulzott udvariaságot és a hipperloyalitást éri. A kultuszminiszter rendelete, mely állítólag a holt nap képviselőházi ülésén lép ki a parlament napfényre néhai gravamen-elődei nyomdokában, következőleg hangzik:

„Ő császári és apostoli királyi felsége uralkodásának ötvenedik évfordulója alkalmából folyó évi december hó 2-án hálaadó istentiszteletek fognak tartatni, melyeken a kormányhatóságok stb. résztveendének.

Miről tekintetességedet tudomás végett oly felhívással értesitem, intézkedjék, hogy ezen alkalomból az ifjuság is az istentiszteleteken vegyen részt.

Budapest, 1898. november hó 2-án.

Wlassics Gyula s. k.

A magyar ellenzékéről. A bécsi „Politische Correspondent” a következőket jelenti a legutóbbi napok eseményeiről:

Azok a nehézségek, amelyeket az obstrukció a kormányügyek parlamenti elintézése elé gördít, tagadhatatlanul sajnálósa k. Lehetetlen minden irányban nyilvánuló veszedelmes hatásukat tagadni. De a mikor a parlamenti helyzet komolyságát föl-

hallgatók felé fordul. Mert a patikus csupa Ajax. Demonstrációk alkalmával ők adják a közkatonaseregét s láttuk például a véderóvita idejében is, hogy az egyetlen diák, akinek egy harszárkard a fejét hasította be, tényleg patikárus volt. Ámbár a gyógyszerész tulajdonképen rendkívüli hallgató csak. De ez mindegy. Nagy napok előestéin megszűnnek a graduális különbségek; Danton sem mondta Marat-nak: „Önnel nem alapítjuk meg a cordelier-klubját, mert ön nem tette le az ügyvédi vizsgát.”

Dicső idők! Ha ráemlékezünk nagy napjainkra, mi öregebbek, kiknek már hatvan szemeszter az élet, ha a mult kódében Mátyás rendőrtanácsos urat, mint ifju fogalmazót pillantjuk meg, Splényi rendőrtanácsost meg mint ujdonsült kapitányt, aki régi kúrazirtiszt lévén, nem szereti a gyalogjárást; ha a királyi zálogház tőszomszédságában látjuk a Bukovay-kávéházat, hol nyolcz krajczár (tizenhat fillér, 47 reis) vala egy pohár tetszésszerinti likör, melytől megfordult sirjában Wynand Focking és továbbá ha látjuk, hogy a mi forradalmi vezéreinkből magyar királyi pénzügyi segéd-titkárok lettek és középiskolai tanárok, akik ép a második ötödéves pótlékot várják türelmetlenebbül, mint báró Beck

tellenül elismerjük, határozottan szörbe kell szállanunk azzal a téves felfogással, amely a külföldön a diák-tüntetésekkel illetőleg elterjedt. Az obstrukció teljesen izoláltan áll; pusztán a párt-taktikák személyes kifejtésének tekintik és nem talál visszhangra a nemzetnek egyetlen egy rétegében sem. Az az obajtása az obstrukciónak, hogy úgy tekintesék, mintha a közvéleménynek vagy legalább a közvélemény egy tekintélyes töredékének kifejezője volna, hű sóvárgás marad. Ezért hangoztatja az obstrukció szakadatlanul azt a panaszt, hogy Magyarországon beállott a politikai marazmus és megromlott a közszellem. Az a tette kész kalandrág, amely az obstrukcióna nézve annyira kívánatos volna, ma már csak a diákság egy részében van meg. Könnyen érthető, hogy az a kijelentés, hogy a politikai akciók terén valamely szerepet játszassék, bárha csak szerény statisztika-szerep legyen is az, ellenállhatatlan hatással van az ifju kedélyekre és hogy az utcai csoportosulásokra és tüntetésekre való felhívás készséges meghallgatásra talál a diákság kevésbé komoly részében. A tegnapi diák-tüntetések oka kizárólag ebben a fiatalos felbuzdulásban keresendő, nem pedig valamely komoly politikai motívumban. Határozottan téves volna különösen az a vélemény, mintha a lakosságnak csak egy töredéke részéről is, avagy a munkásság részéről is tüntetés történt volna a kormány ellen, avagy bármilyen rokonszenves megnyilatkozás az obstrukció javára.

Minisztertanács. A budavári miniszterelnöki palotában ma délután miniszteri tanácskozás volt, amelyben a kabinet valamennyi tagja részt vett. Természetesen az aktuális politika körül folytak a tanácskozások.

Az obstrukció ellen. Dicső-Szent-Mártonból táviratozzák, hogy Kis-Küküllő vármegyéi közönsége mai rendkívüli közgyűlésében Gyárfás Lajos és társai indítványára, báró Szentkereszty Pál egyetemes ellenmondásával szemben, egyhangulag elhatározta, hogy az országgyűléshez feliratot intéz a képviselőházban kifejtett obstrukció ellen és a fontos közgazdasági és pénzügyi kérdések sürgős megoldása érdekében.

A Pestalozzik.

(Az országgyűlésből.)

Tegnapról mára egészen megváltoztak Polónyiék. Tegnap még megannyi Torquemada volt, aki sorra vitte volna máglyára a minisztereket, ma meg csupa Pestalozzi állt az ország színe elé, aki az ifjuság jóvoltáért mind

feláldozná az életét. A Polónyiak, a Ságnyak, a Simák és a Rakovszkyak ma csak egy nótát fujtak: az ifjuság hazafias érzületének fejlesztéséről, a tanszabadságról, a tiszta ifjakról.

Igen fölemelő jelenség volt ez s csak az egyik Pestalozzi álarczaja alól kandikált ki a tegnapi Torquemada. Polónyi mondta:

— De ha elítélik azokat a derék ifjakat, én lefizetem helyettük a büntetést!

És ebben a szép mondásban nem nehéz fölismerni a b i z t a t á s t. Pestalozzi ugyanis el van telve örömmel, hogy az ifjuság tanulni akar és seregestül található a tudomány csarnokaiban, de ugyanakkor kilátszik álarczaja alól Torquemada, amint ravaszul suttogja: „csak tüntessetek, törjétek a rendőrség elé, a büntetést szívesen fizetem helyettelek...”

A képviselőház ülése.

A parlamentbe vezető utat most is rendőri kordon állja el. Nem juthat be más, csak aki képviselő, vagy megfelelő igazolványa van. De azért az ülés előtt eléggé nyugodt a hangulat, csak tíz képviselő jelentkezik az elnökkel, hogy a napirend előtt szóba akarja hozni a rendőri brutalitásokat. Ezt az elnök az ülés megnyitása után bejelenti a Ház is megadja rá az az engedélyt.

(Szilágyi Itélkezik.)

Az elnök: Tegnap fentartottam magamnak, hogy a gyorsírói jegyzetekből győződöm meg, vajjon mondott-e a belügyminiszter ur olyat, ami a képviselőház valamelyik pártját sértheti. A gyorsírói jegyzetek azonban [nem adnak fölvilágosítást, mert a kritikus pillanatban akkora zaj volt, hogy a gyorsírók semmit sem hallottak és csak az állandó zaj megemlítésére szorítottak. Ilyen körülmények közt meg kell nyugodni a belügyminiszter ur sajtó kijelentésében, hogy ő csak azokat a jeleneteket ítélte el, melyek a hétfői ülés után történtek a karzaton.

Lukács Gyula: Elhazudja.

Az elnök (erélyesen): Hát szabad-e ilyet mondani? Vagy szabad-e aztán csodálkozni, ha a jobboldalról is hangzanak sértő kifejezések? (Élénk helyeslés.) Ismétlem, a belügyminiszter legilletékesebb interpretálja saját szavainak és az ő felvilágosításában meg kell nyugodni. (Élénk helyeslés.)

és Bartha Miklós a Krieghammer lemondását; ha az Egyetem-tér épülő körvonalai mögött a tisztas multból fölemelkedik a régi hamuszínű universitas, ahol először képzeltük magunkat urnak: akkor ebből az egész tüntetési eseménykomplexumból ki kell hámozni a humort is, amelyet főntebb már megpróbáltunk körülírni. Mert bolondságnak tartja az ilyen diákdemonstrációt mindenki; tartottuk egykor mi, tartja bizonyosan ma is minden igaz karambolista jogász és tartja a Hunnia-kávéház tornyosfejű kaszírője is, aki sohasem nevet a diáknak annyit, mint mikor a konstábler lökdösi a Várház-köruton, meg a Lövész-utezán.

Csupán két fél veszi komolyan a hecczet.

Az egyik fél az ellenzék, és ez nevezetes körülmény. Mivel ebből példát vehet a világ minden ellenzéke. A Pittek, a Gladstonek, a Richterek megtanulhatják itt, hogy nagy parlamenti válságok alkalmával Oxfordba, vagy Cambridgebe kell kirándulni a politikusoknak a diákokért. Mert az borzasztó sokat árt a kormánynak és borzasztó sokat használ az ellenzéknek.

A másik fél a rendőrség.

A rendőrség még komolyabban veszi az egész dolgot. Ha kétszáz fiu éljenez vagy ab-

ezugol a Sándor-utezében, akkor arra mindjárt kivonul Krecsányi kapitány egy fél zászlóaljjal. Miért? Azért, mert megakad a közlekedés? Hiszen, amint a rendőrség következik, avagyis az összetűzés, mindjárt sokkal jobban megakad a közlekedés. Avagy attól félnek tán, hogy ez az ifjuság inzultálja a képviselőket? Oh, nem. Azt csak a képviselőház csarnokában láttuk eddig, hogy a politikai ellenfelet elpáhólják. Ez az ifjuság nem verekszik; az egyházpolitika napjaiban, mikor rendőrök nem őrizték a törvényhozókat, akkor tapasztalható volt, hogy egy-két „abczug”-on kívül más baja senkinek sem lett. S ha az ilyen abczug nem ártott meg Vaszary Kolosnak, nem fog megártani Arányi Miksának sem. Hadd abezugoljon hát az ifjuság, jól esik az, mert sovány a koszt a Mensa Akademicán, amióta nem főz ott több tekintetes Zilahy Ágnes asszony. Nem bűn ez a kis csemegeélvezet, csak a rendőrség ne lépjen közbe, mert akkor persze mindjárt köpöládák következnek és tégladarabok s az egésznek a vége aztán egy erőműtani abszurdum lesz: az, hogy báró Splényinek az ablakon kel bemászni az egyetemre.

Tisztelt urak hát, ellenzék és rendőri falanksz, hagyják a fiukat békén. Hagyja békén, az ellenzék azért, mert ma már nyilván csak

(A rendőrség ellen.)

Az elnök bejelenti, hogy a napirend előtt jobban kívánna szólni.

A Ház megadja az engedélyt.

Polónyi Géza: Tapasztaltuk, hogy mikor a kormányhatalom érdekében történt tüntetés, azt mily melegen dédelgették. Nem lehet csodálni, hogy mikor szent hagyományainkat sértik meg, az ifjuság megmozdul. A közélet sivatagában az egyetlen szép pont az, hogy van e nemzetnek még lelkes ifjusága. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Majd letelezi, kik verették be annak idején a Kossuth-párt ablakait. Tegnap vérlázító módon eltiportak az egyetem szabadságától kezdve minden szabadságot. Mikor a képviselők tegnap hazamentek, azzal a hangulattal, melyet a világtekintélynek elismert elnök föllépése okozott, látták, hogy a Lakatos képviselő körül levő tíz-tizenkét ifjat lovas rendőrök rohanták meg. Őt is csak az Isten őrizte meg, hogy el nem tiporták. (Derűtség jobbról. Nagy zaj.)

Rakovszky István: Hiszen csak ellenzéki képviselő, ugy-e?

Polónyi Géza: Jegyezzék meg, hogy egyedül nem megyek a másvilágra. Minden ok nélkül támadták meg az ifjakat. Ő azért, ami történt, a belügyminisztert teszi felelőssé. A müegyetem néhány ifja éljeare és abezugra ragadtatta magát s akkor berohantak a lovasrendőrök, az ifjuságot pedig délután ötig ott bezárva tartották. Egy rendőr rá is lőtt az ifjuságra és konstatálva van a müegyetem falában több golyó. A zsarnokság országában is proklamációt bocsátanak ki, mielőtt lőnek. Az aulát, az egyetemet ostromállapotban is tisztelik. Tegnap ott az egyik ifjunak a lábát törték el, a másiknak szétvágták az arcát, a harmadiknak kiütötték a szemét. (Felkiáltások: Gyalázat! Disznóság!) Mikor a rektor közbe akar lépni, egy felfüggesztett rendőrtiszt azt mondja neki: Itt nem az ur parancsol! Az egyik professzor kénytelen megragadni a rendőr lova zablóját... A számkatlevetettrendőrök bikacsékkel verik az ifjakat. (Nagy zaj. Kiáltások: Ez az alkotmányosság! Vérlázító!) Ötven forint bírságra ítélik azokat, kikkel így elbánt az alávaló rendőrhatalom. (Ugy van! balról.)

Az elnök kéri a szónokot, válogassa meg a szavait.

Polónyi Géza: Tudja, hogy a törvény tiltja, hogy büntetés-pénzeket nyilvános gyűjtés után fedezzenek, őt és barátait azonban senki sem fogja megakadályozni abban, hogy az ifjuságra kirótt bírságot megfizessék, ha vagyona végső roncsaiból is. (Ugy van! az ellenzéken.) Nyilatkozzék a bel-

ügyminiszter, az ő rendeletéből történtek-e ezek a dolgok? A törvény ez esetben büntetlenséget biztosít a rendőrnek, de nem annak, aki a rendeletet kiadta. A szavak ideje lejárt és ezért kéri a minisztert, sürgősen adjon elégtételt e vérlázító dolgokért s mozdítsa el a bűnösöket. Ha nem teszi meg, van még annyi ellentállási erő a nemzetben, hogy a belügyminiszterrel szemben is elégtételt vegyen magának. (Zajos helyeslés balról.)

Gróf Zichy Aladár: Rámutat oly esetre, melyről szemlélet meggyőződést szerzett. Hogy a rendőrség a maga inicziatívájából támadjon, az nem lehet a rendőrség feladata. Tegnap az egyetemi körben az ifjuság kissé hangosan tárgyalta az eseményeket, talán oly hangosan, mint a tisztelt Ház s ez elég volt, hogy a rendőrség oda fölmenjen, az ajtón betörjön... (Félkiáltások: Gyalázat!) Ott a körben egy rendőrtanácsos inzultálta az ifjuságot, egyet fölpofozott, a háznagy szájából kiütötte a pipát... (Derűtség jobbról. Gyalázat! Gyalázat! balról.) Neveessenek csak önök odaát! (Dühös zaj balról.) Ezzel csak provokálják az ifjuságot, akár csak a csendőrök a néppárti választókat. Hogy ez hová vezet, nem kell magyaráznia. Mondja meg a miniszter rendőreinek, hogy többet észszel, mint erővel. (Helyeslés balról.)

Sághy Gyula: Az egyetem autonómiáját megsértették. Ha van még alkotmányos érzék a többség némely férfiban, ezt orvosolni kell. Tegnap, mikor ő képviselőtársával hazament, Hockot az ifjuság az utcán megéjenezte s ez ok volt arra, hogy lovasrendőrök nekik vágatassanak. A járóra is föllovagoltak. A képviselők tiltakoztak s azt mondták a rendőröknek, hogy csak az ő testükön át jutnak az ifjusághoz. Az egyik rendőr erre alázatos hangon ezt mondta: „Nagyságos képviselő ur, bocsásson meg, a felsőbbség rendeli. Kénytelenek vagyunk vele.” Ebből is kitetszik, hogy a brutalitásokért kiket kell felelősségre vonni. Az egyetemen tegnap egy óráig teljes csönd volt. Akkor kezdődött a zaj, mikor a lovasrendőrök az utcákból az egyetemre zavarták az ifjuságot. Elmondja az egyetemi tüntetés lefolyását és konstatálja, hogy az ifjuság nem volt hibás. A dékán az udvaron csillapító beszédet mondott, az ifjak nyugodtan hallgatták és még a dékán beszéde alatt lovagoltak be a rendőrök. Tanártársai látták, hogy egy rendőr revolvért szegzett az első emeleti tanterem egyik ablakára. Semmi olyan nem történt, ami megokolná a rendőrségnek az egyetemen való viselkedését. Csak éljeneztek és abezugoltak.

Perczel Dezső belügyminiszter: Tintás úveggel hajigáltak.

Sághy Gyula: A felelősség a kiontott véreért teljesen Bánffy Dezsőt illeti. (Helyeslés a bal és a szélső baloldalon.)

Az elnök: Wittmanné a szó!

(„Gyilkolják az ifjakat!”)

Ebben a pillanathban lélekszakadva rohant be a nemzeti párt több tagja és Bolgár Ferencz elkiáltja magát:

— Gyilkolják az ifjakat!

Irtózatossá zavar támad. Bolgár Ferencz kiáll a völgybe és felkiált az elnökhöz:

Föl kell függeszteni az ülést, mert itt a szomszédban, a müegyetem udvarán, a rendőrök kivont karddal mészárolják az ifjakat!

— Most jöjjenek, saját szemükkel láthatják művüket, kiáltja Fáy István.

A láрма pokoli. Justh Gyula felugrik:

— Menjünk! Majd elégtételt veszünk a kiontott véreért!

Az elnök tíz percze felfüggeszti az ülést és mindenki a buffetbe siet, melynek ablakai a müegyetem udvarára nyílnak. De ott csak annyit látni, hogy mintegy kétszáz diák nyugodtan hallgatja a tanára beszédét s aztán a legnagyobb csöndben oszlik el. A képviselők nem hisznek a szemüknek. Felszakítják az ablakot s lokiáltanak:

— Megint volt skandalum?

— Nem volt itt semmi! — hangzik alulról a válasz.

És most erősen mentegetőznek, akik a tanácskozó parlamentet úgy megriasztották. Mindegyik mástól hallotta a dolgot és jó hiszemmel rohant a terembe. A folyosó tehát föllelegzik és nevet.

De Justh Gyula rekedten kiált fel:

— Gyertek az utcára, nézzünk körül. Ok nélkül nem terjed ilyen hír s ha itt csönd van is — valahol ölnék...

Két-három szélbali csatlakozik hozzá. Justh még visszakiált:

— Ha ostromállapot van, akkor itt nem fogunk tanácskozni.

Hegedüs Sándor csillapítani próbálja:

— Tegyétek felelőssé a minisztert, vagy támadjátok meg a rendőrséget, de a parlament tanácskozását csak nem lehet mindenért megakasztani?

— De bizony — tüzel Justh. — Nem lesz itt tanácskozás.

És társaival elsiet megnézni, ölnék-e valahol. S nemsokára azzal jött vissza, hogy a tudományegyetemen van baj.

Tibetben meg Afganisztánban szokás a törvényhozótestületeket a karzat és az utca által befolyásoltatni, a kulturországokban ellenben, ahol hét milliméter átmérőjű ismétlőfegyverek használatosak s ahol úgy sem hiszi senki, hogy ötszáz jókedvű diák a nemzet közvéleményét képviseli, ott minden irányban czéltalan az ilyen demonstrálás. Használóképpen inkább hagyná a rendőrség is a fiukat békén. Mert ezek a hangbeli forradalmárok mint kitűnő köz- és váltóüggyédek, elsőrendű szolgabírák, állami mérnökök és körorvosok lesznek. Csupa oszlopoi a társadalmi rendnek. De az egyetem folyosóin jár vagy ötven-hatvan diák, aki Szabados Sándort nevezi az ő testvéreinek és komor arczezal tovább halad, mikor a többiek a lazafiságért tüntetni hívják. Ezek az ötvenen-hatvan nem abezugolták meg tegnap Krecsányit, ezeknek mindegy, Bécsben van-e a Hentzi-szobor, vagy a kadetiskolában. Ezek hallgatnak, ezek békés fiúk, ezeket nem ránczigálta meg rendőr. Pedig ezek több gondot okoznak majd egykor a miniszterelnököknek, mint az unokaöcsém, Zöld Noé, az elsőéves golya. Akinek most új felöltőt vehetek, mert mikor Palágyi rendőrfelügyelő lécesett a lóról, nevéttében elrepszettette a régít.

Hunyadi László.

— Háromszázadik előadása 1898. november 24-ikén. —

Az Erkel Ferencz glóriája holnap este néhány órára intenzívebben fog fölragyogni. Beleszór egy kévésre való fényugarat zenevilágunk sötétségébe és egy darabig minden világosabb lesz körülöttünk. Mint hallucinációt újra érezzük azt a delejes hatást, amelyet a „Hunyadi László” ezélt ötvennégy évvel teit, midőn megpillantotta a lámpafényt Erkel Ferencz akkor fiatal ember volt, a bemutatás estén elragadó tüzzel dirigált és a nézőtérben az állás emberek szemébe köny gyúlt.

Mint szent íge, úgy hatott akkor a „Hunyadi László” a kedélyekre, ugyanazt a hivatást teljesítve, mint a negyvenes évek államférfiainak, szónokainak és költőinek megnyilatkozásai. Erőt, akaratot és nemzeti programot jelentett. Általános volt a fölbuzdulás és az eszmény felé szárnyalt a gondolat. Szép és nagy korszak volt ez, — a magyar zene történetében egyúttal a legelső jelentősebb periódus.

A magyar zene története? Kurta história. Sokkal kurtább és szegényesebb bármely más nemzet zenei történeténél. A németek Weberben tisztelik ugyan nemzeti dalművek megteremtőjét, de több mint száz évvel a „Büvös vadász” szerzője előtt már áll Nürnbergben egy Staden Gottlieb nevű földhöz ragadt orgonás, aki megírta a „Seelwig”-et, amelynek nyitányában a hetes hangzattal

szakasztott oly csinyján tudott bánni, mint tudnak mai mestereink. A zenetörténet a tizenhetedik század Wagnerének nevezi őt. Ilyen muzikusuk volt a németeknek éppen két évszázaddal Erkel Ferencz fellépése előtt!

Azután megszülettek a mult század közepén és a későbbi évtizedekben a Gluck operái, megszülettek a Don Juan és előtte meg utána Mozart többi alkotásai, a Figaro és a Varázsfuvola. Majd a Weber termése következett: a Büvös vadász, Euryanthe, Oberon és jött a nagy Fidelio, Beethoven az ő másfélszáz lángezü művével. És meg kell jegyeznünk, hogy a több mint száz éve örök álmát alvó Gluck Kristóf már reformot csinált, „Alcesté” már hadüzenet volt az olasz iskolának, szóval a németeknek akkor már volt mit ágyurniok, — csak nálunk nem volt még semmi, épenséggel semmi.

Mennyi minden ment már akkoriban és anakelötte végbe az áldott olasz földön! Mily forrongás a levegőben és eleven lüktetés az erekben! Ahol a költői nyelvet már a tizenharmadik században megállapította a Divina Comédia írója és ahol nem sokkal később egy Petrarca és Boccaccio dalt, még mesélt. Ott a zeneköltőnek is könnyű volt megtalálni a kellő hangokat. Nálunk a nyelvújítás későn kezdődött és máig sem fejeződött be. Mikor Rossini, Scarlatti, Paesello, Cimarosa és Pergolesse érezni kezdték magukban a hivatást arra, hogy zenét írjanak, előzőleg már virágozó iskolák

(A vita folytatása.)

Időközben az elnök újra megnyitja az ülést.

Wittmann János elmondja, mely brutálisan hánták vele a rendőrök tegnap, mikor a Házba jött. A rendőrök lökdösték s hasztalan hivatkozott képviselő voltára, nem bocsátották a Házhoz.

Eközben bejön Justh Gyula és ezt kiáltja:

— Ostromállapot van odakünn, itt nem tanácskozhatunk!

Az elnök részöl Justhra, hogy hagyja a szónokot beszélni.

Justh Gyula: Ugyanaz történt, ami tegnap. Verik, vágják a fiataliságot!

Az elnök újra figyelmezteti Justhót.

Wittmann János: Mi szükség volt tegnap a rendőrség e provokáló magatartására?

Fáy István: Hát mi szükség van ma? A központi egyetemről jönök, ott vágják a fiataliságot.

Bartha Miklós: Ne legyen ostromállapot a Ház körül. Intézkedjék az elnök!

Az elnök: Az elnöknek csak a Házban van hatalma.

Fáy István: Detektíveket küldenek előre, azok provokálják a szccénát, aztán rárohannak az ifjúságra.

Holló Lajos: Így nem lehet tanácskozni.

Wittmann János: Minek hurcolnak el a műegyetemről oly ifjakat, akiknek még tudomásuk sem volt a történelekről. Alkotmányunk megengedi a véleménynyilvánítást, ezért nem szabad korzokkal hurcoltatni az ifjúságot. A nemzet egész teste vérez, hát az ifjúság is érzi és önként odaát egy ábezug följogosítja arra, hogy azt az ifjút megbotoztassák, összerágják, lövessék? Ez azt jelenti, hogy önként demonstrálni akarják fölfelől, hogy itt oly állapotok vannak, melyre abszolút-kormány szükséges. (Ugy van! az ellenzéken.)

Sima Ferencz a Hentzi-ügyben szólal fel. Ezt az ügyet vissza kell vezetni eredetére: a korona rendeletére.

Az elnök figyelmezteti a szót, hogy a koronát ne vonja a tanácskozáshoz, mert annak tényért az államférfiak felelősek.

Sima Ferencz ezután a Hentzi-szobor dologról szól. Kérdi, van-e Európában oly kis nemzet, mely eltűné azt, hogy a haza legnagyobb ellen-sége, ki a nemzet husában, vérében gázolt, így

medon ünnepelessék és szobrát az ifjúság példaképéül állítsák oda? Az Erzsébet királyné szobránál majd feltámad a hazafiakban a keserűség, eszükbe jut, hogy ezért a szoborért kell a magyar nemzetnek ezt a gyálatatot eltűrni. A kormány megcsalta az uralkodót...

Az elnök: A képviselő ur ezt a kifejezést használta: megcsalta.

Sima: Hát félrevezette,

Az elnök: Akkor tessék folytatni.

Sima Ferencz: A kormány nem csak az uralkodót, hanem a nemzetet is félrevezette. A nemzetnek nem fog elégtételt szolgálni, ha Kriegerhammer meg is bukik. Még nem késő. Még oda-lephet a kormány az uralkodó elé ezzel: Felség, ezt a tényt végrehajtani nem lehet. (Helyeslés az ellenzéken.)

Ferczel Dezső belügyminiszter: Rendőrségi jelentés szerint tegnap letartóztattak 223 egyént. (Nagy zaj.) ezek közül ma tíz óráig még kilenczvenet nem hallgattak ki. (Zaj.) Egyéb jelentés nincs kezénél, a részletekre nem is felelhet, csak arra kéri a Házat, ne higgyen minden áhírnek. Az előbbi jelenet, mikor a Ház kirohant, szintén vaklármá volt és mégis, mily izgalmat okozott! Még csak azt jegyzi meg, hogy az első, akit a műegyetem előtt letartóztattak, egy Schamorzil nevű östüntető volt, aki a vóderóvitában is szerepelt, aztán suszterlegények. Nemcsak a képviselőt védi a mentelmi jog, hanem a minisztert is. Tegnap az ő élete veszélyben forgott, mikor kocsiját megdobálták, a miniszteri szoba ablakát leköpték. Részletekről még nincs tudomása. (Zaj.)

Lázár Árpád azért szólal föl, mert az ő szávaiból keletkezett az áhír. Láta, mikor az ifjúság rohant a műegyetem udvarán, ezt elmondotta a Házban, de sem azt, hogy gyilkolnak, sem azt, hogy lönek.

(Mentelmi ügy.)

Az elnök: A napirendre térünk. Rakovszky mentelmi esetet jelentett be.

Rakovszky István: Krecsányi kapitány az ő szemelátára nyakon fogott egy fiatal embert, aki semmit sem tett. A rendőrtiszt erre azt kérdezte, hogy ki az ur? A szó erre azt felelte: Én nem vagyok köteles legitimálni magamat, de az ur mondja még, kicsoda, (Nagy zaj jobbról.) mert én jelentést akarok tenni a Házban. Hallotta, mikor Krecsányinak egy rendőrtiszt mondta: Ez Rakovszky. A szó erre ezt felelte: „Micsoda ha-

szontalanság ez, (Zaj jobbról.) hogy engem, holott tudja, ki vagyok, nem bocsát a Házba?” Söts Pál és Perczel Béni is ott voltak s ezt mondták: Ehhez ne nyuljanak, állásukkal játszanak, ez Rakovszky képviselő! Krecsányi erre a szótól körülvette rendőrökkel, mire Perczel Béni ezt mondta: Ne merészeljétek letartóztatni, ez Rakovszky képviselő! Krecsányi ezt felelte: Nekem az mindegy! (Ropant zaj.)

A szó erre szétütött a rendőrök közt, mire azok szétrebbentek. Ujra körülfogták a rendőrök, de akkor Söts karonfogta és így mentek be a Házba. A rendőrök a Házig utána jöttek. Ez a mentelmi jog durva megsértése. A rendőr tudta az ő nevét, őt in flagranti törvénytelenesen nem kapták, tehát elégtételt kér. Arra kéri a Házat, utasítsa a mentelmi bizottságot arra, hogy három nap alatt tegyen jelentést. (Helyeslés a baloldalon.)

Az elnök: A bejelentést a mentelmi bizottsághoz utasítja. Kérdi, a három napi határidőt elfogadja-e a Ház? (Fölkialtások: Elfogadjuk!) A Ház elfogadta.

(Interpellációk.)

Városey Gyula az újvidéki városi ügyész választása dolgában interpellál. Kérdi, hajlandó-e a belügyminiszter a törvénytelen választást megsemmisíteni?

Perczel Dezső belügyminiszter azt feleli, hogy ezt az ügyet a törvény a közigazgatási bíróság elé utalja s neki nincs joga közbelépni.

Városey Gyula tudomásul veszi a választ.

Jagics József Somberek község fogyasztási adója dolgában interpellál.

Kiadják a pénzügyminiszternek.

Rakovszky István abban a dologban interpellál, hogy báró Kloch híres választási elnök bűnpörében a trencsényi törvényszék két év óta nem tűzött ki végtagyaltást.

Kiadják az igazságügyminiszternek.

(Személyes kérdés.)

Bolgár Ferencz személyes kérdésben szólal föl. Ő volt az, aki ezt kiáltotta: Ütik, verik, gyilkolják a fiataliságot! Az ő kiáltása azonban nem a műegyetemre vonatkozott, hanem a központi egyetemre, ahol ma csakugyan ismét ültették, verték az ifjúságot. Fölreértés tehát nincs. A hír való volt.

Perczel Dezső: Világosan hallottam, hogy azt is kiáltották: Ütik az ifjúságot a műegyetemen!

Az elnök: Egy hang csakugyan a műegyetemet említette.

Az ülés két óraker végződött.

tantermekben hatolhattak be az összhangzattan titkaiba, mert ott voltak már a bolognai, milanoi és nápolyi konzervatóriumok.

Ugyanaz a nagy előkészítő munkálkodás folyt Franciaországban is Sullytól Auberig. A francia dalmű is már európai sikereket aratott és Erkel Ferencz, a magyar nemzeti opera megteremtője, még mindig nem kezdte meg nagy szerepét, még nem írta meg első dalművét, a Báthori Máriát.

Szóval Wagner, Verdi és Gounod, midőn felléptek, már készen találtak igen sokat. Jobbnál jobb zenét és egy csomó remekművet. A talaj mindenütt élő volt készítve, az ut egyengetve, a fül nevelve.

De mit talált Erkel Ferencz? Egy zeneritmusi képletet a tizenhatodik századból! A „lassu magyar-t vagy passamezzo ongarat. Oh, mekkora nyomoruság! Vagy komoly művészi örökségnek tekinthető-e a jámbor Farkas András éneke, amely Straszburgban lótt napvilágot? A magyar dalnak csak II. Rákóczi Ferencz idejében lakadt egy gazdagabb ösforrása, de Erkelnek ez sem szolgálhatott anyagnul. A Bihari cigány vonója volt az a tengely, amely körül egy egész nemzet zeneirodalma forgott!

És mégis jött egy kor, midőn a verbunkoson és Rákóczi-kesergőn kívül egyébünk is lett. Elérkezett a magyar zene történetének első és mind mai napig egyetlen nagy kora, amely Erkel Ferencz nevével kezdődik és zárul.

Már a huszas években írt Ruzsitska József magyar operát, de hogy a Béla futása mennyire nem volt „nemzeti nézőjáték” (mint ahogy szerzője neve), kitűnik abból, hogy szövegét Csery

Péter fordította — K o t z e b u e után! A magyar nemzeti opera valódi születésnapja 1840. augusztus 8-án, a Báthori Mária bemutató-napján volt. Ugyanaz nap, mikor a Pesti magyar színház a Nemzeti Színház névre keresztelődött.

Erkel Ferencznel lett először magyar nemcsak a dallám, hanem a forma; ő alkalmazta először a nagy zenekarban a specifikus magyar hangszereket, a zenekar nála nyert először kellő dinamikát és szingardagságot, felölelve a tilinkótól a tárogatóig, a czimbalomtól az orgonáig, minden hangszert.

A Nemzeti Színház operájánál Erkel Ferencznek ugyanaz a hivatás jutott osztályrészül, mint a magyar színmű körül Szigligeti Edének. Csak hogy Erkel, mint alapvető, zeneirodalomunkban egymaga töltötte be azt a kettős szerepet, amelyet a drámairodalomban Kisfaludy Károlynak és Szigligetinek külön-külön osztott az idő.

Mikor a „Hunyadi László” és a „Bánk bán” hallatára a lelkesedés tetőpontra szállott, mikor Erkel magyar pathosa erősebben szárnyalt és jobban gyújtott a megyei kongregációk szónoklatainál — a zeneköltő nem adhatta ki műveinek zongorakivonatát, évi fizetése pedig ezernyolczszáz forint volt.

Napjainkban francia vaudevilleok egy év alatt érnek meg ugyanannyi előadást, mint ahányat a „Hunyadi László” megért ötvennégy év alatt. Művészi viszonyaink kiaszerűségét semmi sem jellemzi jobban ennél az adatnál. Ez a holnapi jubileum kétségbeejtő mérlege. Nem tehet róla a költő, nem tehet róla a színház, de vonja le belőle a tanulságot a nemzet és teljesítés kul-

turális köteleességeit, amelyeket a múltban elmulasztott és a jelenben sem ért meg teljesen és igazán.

Még jószerecsse, hogy nem is oly régen megjelent — rövid ötvenesztendős kiséssel — a Hunyadi László szöveges zongorakivonata. Mi a magunk részéről a Hunyadi Lászlót mindenkor fölébe helyeztük a Bánk bánnak, mert közvetlenebb, frissebb és inspiráltabb. Az idegen elemtől egyik sem maradt teljesen ment és ennek egy szempontból ma örvendünk is. Örvendünk azért, mert kiderül, hogy ami a Hunyadi Lászlóban és a Bánk bánban német és olasz zene, az elavult, az ma kellemetlen és terhes a fülnek, de az, ami benne magyar, ma ép úgy gyönyörködött, mint egykor és talán örökéletű marad.

Honvédeink, akik résztvettek a nemzet nagy megpróbáltatásaiban, a Rákóczi-induló mellett a Hunyadi László harsogó zenéjénél is magasra emelték a lobogót és gyűjtötték az erőt meg bizodalmat. Tudjuk, hogy mikor Metternichnek letűnt a csillaga, a nemzetőri tanyákon sok ezer torokból zúgott a diadalmos ének: „Megbukott a csel-szövő...”

Erre a danára, amelytől kevély gyönyörben reszket a magyar szív, Erkel tanította vitézeinket, csak úgy, mint a nemzet imájára, a Himnuszra mindnyájunkat. És a Hunyadi László gyászindulójában megmutatta a világnak, mily nagy és gazdag a magyar szív, kimondhatatlan bujában is. Mennyi nemzeti önérzet szorult a Gara nádor dalába, mennyi áhitat a templomjelenetbe és mily megragadó a klasszikus hatyudal!

Mikor néhány évvel ezelőtt a francziák eltemették Gounodt és Thomast, az oroszok Csaj-

Az ellenzéki pártkörökből.

A Háznak tulajdonképen az indemnitással kellene hétfő óta foglalkoznia, de a mai napig nem került az sorra. Hétfőn lehetlenné tette a Hentzi-ügy — tegnap és ma a rendőri támadások akasztották meg a napirend-rítát, holnap pedig — minden jel szerint — megint nem az lesz a napirend, ami ki van tűzve.

A függetlenségi- és 48-as párt, bár hivatalos értekezlete nem volt ma, konferenciát tartott, amelyben megállapodtak az iránt, hogy a rendőrségnek mai szereplését a Házban ismételt felszólalás tárgyává teszik és elégtételt követelnek a megsértett ifjuságnak. A párt foglalkozott a nemzeti párt által átküldött felirati javaslattal is, melyet a nemzeti párt ma végleg megállapított. Kossuthék csatlakoznak a pártközi felirati javaslat eszméjéhez és nagy felirati vitát akarnak rendezni. Nagyon emelte a párt harcizkedvét a „Magyarország” által ma közrebozsátott rendelet, melylyel a közoktatásügyi kormány december 2-ikának megünneplését az iskoláknak elrendeli.

Ezt újabb sérelemnek tartják és igen alkalmasnak arra, hogy parlamenti rekriminációk alapja lehessen. A párt ezt a rendeletet nem csak napirend előtt való felszólalásck, hanem interpellációk tárgyává is fogja tenni, mindenestre pedig jónak találja, hogy ebből kifolyólag Wlassics ellen heves támadásokat intézzen.

A délután folyamán a pártban az a hír terjedt el, hogy a képviselőház olvasótermében és buffetjében rendőrök vannak, akik arra az esetre, ha a műegyetemi ifjuság ismét tüntetésekre készülne, azokat onnan megfigyelhesék. Több képviselő rögtön elment a Házbá, itt azonban meggyőződtek arról, hogy ez a hír — álhír. Annyi volt igaz belőle, mint a vérengzésekből.

A nemzeti párt ma este rövid értekezletet tartott. Ebben a korábban tartott értekezletekben megállapított felirati javaslat tervezetét hitelesítették és azt aláírásokkal ellátták. A párt nevében ezt, az indemnitás-javaslat

kovszkít, az osztrákok Brahmst, mi pedig Erkel Ferenczet, akkor azok a népek szegényebbek lettek, mi azonban elárvultunk. Mert nálunk a nemzeti zene egyedül az ő nevével volt összeforruva.

Erkel Ferencz tíz évvel élte túl a bayreuthi forradalmát. Tehát nem volt ismeretlen előtte az új zenei eszmék forrongása, amely — mi több — az ő műveinek egy részére sem maradt hatás nélkül. Még utolsó éveinek csöndes visszavonultságába is lehetetlen, hogy el ne hatolt volna a legújabb zenei események zaja. Látni kellett, hogy a régi és új zenei tanok kemény viaskodása megszűnt; hogy ellentétes áramlatok egybeolvadnak, hogy nemzetek kibékülnek saját zenészfiaikkal, akiket azelőtt eltaszítottak maguktól, mert forradalmat csináltak a művészetben; hogy nemzetek is megbékülnek egymással és művészi hitük találkozni kezd; hogy a zenei láthatár nyugat felől tisztul. De ahová az új zenei tanok átszivárogtak — és átszivárogtak mindenhová — ennek dacára sértetlen maradt a nemzeti jelleg. A Wagnerizmus dacára Smetana megmaradt csehnek, Massenet és Saint Saens francziának, Verdi és a sok verista pedig olaszoknak. Ők mit sem engedtek nemzeti voltukból, jóllehet a bayreuthi igék elől sem zárkóztak el. Mert a népek koronként változtathatják izlésüket, — nemzeti eszményüket azonban soha. És a Hunyadi László holnapi háromszázadik előadásán is — ismétlem — azt fogjuk tapasztalni, hogy ami e műben elfonnyadt, az idegen volt, ami pedig benne máig is ép és illatos, az magyar. E tapasztalat jelölje meg zeneirodalomunknak az irányt a jövő fejlődésre nézve.

Dr. Molnár Géza.

tárgyalásának első napján, Hodossy Imre fogja benyújtani, hosszabb indoklás kapcsán. Hogy a feliratnak pártközi jelleget adjanak, ezt a többi ellenzéki pártok tagjaival is aláíratták. A javaslat szövege a benyújtásig titok marad. A kik hallották tartalmát, azt mondják, hogy gyönyörűen megfogalmazott parlamenti okirat, melyben több ékesszólással, mint igazsággal, fel vannak sorolva a Bánffy-kabinet ellen a Házban már ismételt felhozott vádak és támadások. Igazán szép stilisztikai gyakorlatnak mondják.

A nemzeti párt ezenkívül még határozati javaslatot is nyújt be, melyben a kormányuk, a helyzet bonyodalmas voltára való hivatkozással, megtagadja a felhatalmazást. Ezt a határozati javaslatot gróf Apponyi Albert fogja benyújtani, kinek számára zárszót is biztosítanak.

A konferenciákról az ellenzéki pártok „félhivatalosai” a következő jelentéseket adták ki:

(A nemzeti párt értekezlete.)

A nemzeti párt, Horánszky Nándor elnöklése alatt tartott értekezletén, mindenekelőtt köszönetét fejezte ki a képviselőház többi ellenzéki pártjainak azért a támogatásért, melylyel a képviselőház mult hétfői ülésén a nemzeti párt speciális ügyét felkarolták és megbizta az elnökséget, hogy a párt eme köszönetét a többi ellenzéki pártoknak alkalmas módon tudomására hozza.

Ezután tárgyalta és egyhangulag elfogadta a párt azt a feliratot, mely a pénzügyi felhatalmazásra vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása alkalmával lesz benyújtandó.

(A függetlenségi párt értekezlete.)

A függetlenségi és 48-as párt klubhelyiségében ma este a pártnak számos tagja jött össze, hogy az est folyamán tudomásukra jutott Wlassics-fele rendelet dolgában értekezzen.

A párt többek felszólalása után egyhangulag legmélyebb megbotránkozását fejezte ki a kormányuknak e legújabb alkotmányellenes ténye fölött és elhatározta, hogy a képviselőház holnapi ülésén ezt szavá is fogja tenni.

Horánszky Nándor, a nemzeti párt elnöke, a nemzeti párt mai konferenciájának határozatához képest ma este felkereste Kossuth Ferenczet, a függetlenségi és 48-as párt elnökét és a nemzeti párt köszönetét és háláját fejezte ki a függetlenségi pártnak, amiért a képviselőházban a nemzeti párt speciális ügyét felkarolta. Kossuth Ferencz válaszában hangsúlyozta, hogy őket csak az igazságérzet vezérelte maguktartásában.

KÜLFÖLD.

A kiegyezés. Az osztrák képviselőház kiegyezési bizottsága a kereskedelmi és vámszövetségről szóló albizottsági előterjesztés tárgyalását ma a vámtörvényhozásról és vámdíjszabásról szóló negyedik cikkkel folytatta.

Lorber támogatja Schwegel-nek azt az indítványát, hogy az esetben, ha az új végleges vámtarifát 1901-ig meg nem állapíthatják, a mostani vámtarifa maradjon érvényben továbbra is. Szólv pótindítványt nyújt be, amely szerint az új vámtarifa megállapításánál a közgazdasági termelés szükségletei is figyelembe vétessenek.

Karlik sajnálja, hogy a kiegyezés tárgyalása Ausztriában és Magyarországon nem halad egyenlő lépésben. A kereskedelmi miniszter legutóbbi kijelentései és a magyarországi parlamenti viszonyok is amelleit szólnak, hogy még újabb provizorium várható.

A bizottság a negyedik cikket minden változtatás nélkül elfogadta.

A német császári pár utazása.

Pola, november 23.

A „Hohenzollern”-t megérkezése alkalmával a téli eskadre a szokásos üdvölvésekkel fogadta. Valamennyi hajó fel volt lobogóva. A német császár a parancsnoki hidon állt, mikor a hajó a kikötőbe érkezett. Károly István főherceg, Spaun tengerészeti parancsnok és a hivatalos személyiségek felmentek a császári hajó fedélzetére.

A német császár tizenegy óra előtt elhagyta hajóját és megtekintette a „Maria Theresia” és „Budapest” hadihajókat. Ugy a „Hohenzollern”-ről való távozása, mint visszatérése alkalmával újra üdvözölték a császárt a szokásos üdvölvésekkel.

Tíz órakor Mária Terézia főhercegnő meglátogatta a német császárnét a „Hohenzollern” yachton, amely alkalommal virágbokorétát nyújtott át neki. Később ezután viszonzta a látogatást a német császári pár a főhercegi pár yachtiján, az „Ossero”-n. A főherceg gyermekei is jelen voltak e látogatásnál. Dél felé a német császári pár villásreggelizett a „Hohenzollern” yachton. Az esős idő következtében a város megtekintése elmaradt.

A császár rendkívül szívélyesen társalgott a főhercegi családdal és általában nagyon jókedvű volt az egész itt tartózkodása alatt. A hadihajók nagyon megnyerték a tetszését és különösen a „Budapest” berendezése felett ismételtlen kifejezte meglepedését.

A villásreggeliben, a főhercegi családon kívül, Spaun admirális, báró Minutillo tengerészeti parancsnok és Rodakovski sorhajókapitány, a beosztott gőzös kapitánya vettek részt.

A császár érdemrenddel tüntette ki mindazokat a tengerésztiszteket és hivatalos személyeket, akik a mai polai látogatása alkalmával fogadták.

Fél két órakor a császári pár kis gőzöse kikötött a parton. A császár német admirális egyenruhát viselt. A császár nagyon szívélyesen bucsuzott el Károly István főhercegtől és Mária Terézia főhercegnőtől és ezután vonaton elhagyta Polát.

München, november 23.

Elhatározott dolog, hogy a német császári pár holnap az itteni központi pályaudvar királyi várótermében ebédel. Az ebédet a regensherceg adja tiszteletére.

TÁVIRATOK.

Krieghammer uton.

Cattaro, november 23. Krieghammer hadügyminiszter ma a „Pannonia” gőzhajón onnan elutazott.

A béke megkötése.

London, november 23. A Reuter-ügynökségnek jelentik Washingtonból: Az amerikai kormány nem kételkedik benne, hogy Spanyolországgal néhány nap múlva megkötik Párisban a békeszerződést.

Páris, november 23. A spanyol békebiztosok kívánságára a békebizottság holnap nem tart ülést: A legközelebbi ülést rövid időn belül kitűzik.

A Dreyfus-pör revíziója.

Páris, november 23. A „Matin” megerősíti azt a hírt, hogy ismét házmotozásokat tartottak és biztos forrásból tudni véli, hogy a lefoglalt negyvenhárom levél közül öt közvetlenül összefügg a Dreyfus-üggyel. Ezeket a leveleket állítólag külföldi katonai személyek írták Esterházy-nak 1894-ben és 1895-ben. A nevezett lap szerint most már lehetetlen kételkedni benne, hogy Esterházy szerepet játszott a Dreyfus-ügyben. Ugyanez a lap jelenti, hogy Boisdefre tábornok vallomásából kitűnik, hogy a volt vezérkari főnök jól ismerte azokat a dolgokat, amelyeknek alapján Picquart gyanakodott Walsin-Esterházyra; kitűnik az is, hogy Picquart ezredest épen akkor bizták meg az algéri és tuniszi misszióval.

Páris, november 23. Picquart ma délelőtt fél tizenkettőkor elhagyta a Cherche-Midi fogházat és rövid idő múlva az igazságügyi palotába érkezett, ahol azonnal a szemtanúságok elé vezették, amely kihallgatta őt. A semmitőzők délután szembesítette Picquart ezredesét Roget tábornokkal, este pedig Picquart-t visszavitték a Cherche-Midi katonai fogházba.

Páris, november 23. A „Temps” jelentése szerint Zurlinden tábornok úgy döntött, hogy Picquart haditörvényszék elé állítandó.

Koreai politikusok.

London, november 23. A Reuter-ügynökség jelentéi Yokohamából: Söulban a politikai pártok között összeütközés történt, mely alkalommal az egyik pártból huszonhárom embert megöltek. Ujabb vérontástól tartanak. A japáni kormányhoz kérelmet intéztek, hogy küldjön csapatokat a rend fenntartására.

Anglia fegyverkezik.

London, november 23. A „Globe” birminghami távirata szerint a hadügyminisztérium ottani gyárosoknál hét millió töltényhüvelyt rendelt meg, melyeknek szállítását az illető szerződésben sürgősnek mondja.

Az anarchisták ellen.

Bécs, november 23. Ausztria-Magyarországot báró Pasetti kvirináli osztrák-magyar nagykövét fogja képviselni az anarchisták ellen való konferencián. Melléje kirendelik szakképviselőül Ausztria részéről Schrott igazságügyminiszteri osztályfőnököt, Hoegl igazságügyminiszteri osztálytanácsost és Brzesowki rendőrtanácsost, Magyarország részéről pedig Sélley miniszteri tanácsost és Balogh ítélőtáblai bírót.

HIREK.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— A király Bécsben. Bécsi tudósítónk mondja nekünk telefonon: Hir szerint a király ő felsége vasárnap reggel Gödöllőről ideérkezik és december elsején néhány napra Wallseebe utazik, ahol családi körben, csendes visszavonultságban üli meg császári jubileumát.

— Stefánia Bécsben. Stefánia özvegy trónörökösé — mint nekünk táviratozzák — ma este Abbaziából Bécsbe utazott, ahol azonban csak két hétig marad. Bucsuzáskor Fabiani kerületi kapitánytól és báró Rheinlentől pompás bokréttát kapott. A fenséges vendég megígérte, hogy nemsohára visszatér Abbaziába.

— A toskánai nagyhercegnő végrendelete. Mária Antonia toskánai nagyhercegnő, Orth János minap elhunyt anyja, végrendeletében Rainer főherceget nevezte ki a végakarata végrehajtójának. A nagyhercegnő ingó-vagyonát már azelőtt is a főherceg magánpénztárában őrizték és kezelték. A végrendelet 1891. október elsején kelt. Két pótvégrendelet van hozzátalolva, melyek közül az egyiket 1895. december 10-én, a másikat pedig 1897. április 15-én írta. A főhercegnő örökösei, a végrendelet szerint, fiai: Ferdinand főherceg, Toscana nagyhercege, Lajos Salvator főherceg és az eltűnt János főherceg (Orth János.) Örökölnek továbbá a nagyhercegnő után Lajos és Ferenc Salvator főhercegek is (az utóbbi királyunk veje) és pedig apjuk, az 1892. január 18-án elhunyt Károly Salvator főherceg jogán. A végrendeletből látható, hogy az elhunyt főhercegnő élete fogytáig abban a hitben volt, hogy Orth János él. Ennek daczára a nagyhercegnő János főherceg örökrészéről külön is rendelkezett. Kimondja ugyanis a végrendeletben, hogy arra az esetre, ha Orth Jánost holittá nyilvánítják, az ő része is a többi örökösöknek jut. Azt azonban határozottan megtiltja, hogy János főherceg örökrésze egészben vagy részben harmadik, a császári és királyi uralkodócsaláddal tartozó sze-

mélyekre szálljon, még az esetben is, ha Orth János után ily értelmű rendelkezések maradtak volna. A szolgazemélyzet teljes eddigi fizetését huzza tovább nyugdíjképen.

— A két Rákosi. A sors jóvoltából: a legvárhatóbb eseményekbe is beragyo a humornak egy-egy meleg sugara. A legutóbbi napok tüntetési is megteremtik egy józsu jelenetet. Az egyetemi ifjuság, melyet a rendőrség nem a leggyöngédebb módon kapacziált a tüntetés abbahagyására, küldöttséget menesztett Rákosi Jenőhöz, legyen segítségükre, hogy az egyetem megsértett tekintélyének elégtételt szerezhessenek. Rákosi Jenő meghallgatta a szónokot, aztán körülbelül ezeket mondta:

— Hagyják abba a tüntetést, amelynek úgy sincsen semmi célja és értelme. Én magam is elitélem az obstrukciót, mert káros az országra és beláthatatlanok a következményei. Ismétlem, hagyják abba a tüntetést. Ha az egyetem tekintélyét megsértette valaki, a rektor kötelessége, hogy elégtételt szerezzen. Önök legföljebb megkérhetik erre a rektort, ennél többet nem tehetnek.

Az ifjuságot nagyon lehűtötte ez a komoly intő szózat. Lehorgasztott fejvel mentek ki a szobából. A lépcsőházban szembé jött velök Rákosi Viktor, a pokoli vidámságu Sipulus, aki már tudta, hogy mi járban vannak. (Volt ő is hajdan ilyen deputációban.)

— Éljen Rákosi! kiáltja egy deputáns. Több se kellett Sipulusnak! Fölállott a lépcsősor legmagasabb fokára és így szólt:

— Uraim! Az ifjuságnak kötelessége, hogy tüntessen. Budapestben nem volt még olyan tüntetés, amelyen ott ne lettem voltam. Mindig a rendőr-lovak patáj alól huzták elő. Ne hagyják magukat önök se, tüntessenek, a hogyan csak tudnak! Éljen az ifjuság!

— Éljen Rákosi! kiáltja erre a hirtelenében föltüzelt ifjuság.

A nagy éljenzésre kinézett Rákosi Jenő a folyosóra, s mikor meglátta, hogy mi történt ott, rezignációval mondta:

— Ezeknek ugyan hiába beszéltem. Ez az imposztor elrontott mindent.

— Az orleansi herceg Bánkuton. Kötégházáról jelentéi tudósítónk: A mult héten oly jól érezte magát a József főherceg veje, az orleansi herceg, az aradmegyei bánkúti főhercegi birtokon, hogy ma, november 22-én ismét kijöttek vadászni ebbe a gyönyörű gazdaságba, melyet a boldogult László főhercegről, László-majornak hívnak. Most már József főherceg is gyönyörködött a fiatalok boldog kedvtelésében és nagy kedvvel vett részt a vadászatban, melyen sok vigság esett. A főherceg Kisjenőn amolyan kékliliomokkal varrott subát vett, minőt Baksay Sándor ir le, maga és a főherceg számára. Mária Dorottyan is pompás viselet van, a hegyháti vagonos román nép festői jelmeze, fekete birkabéléssel bélelt ködmenke, mely alól kikandított a piros ránczos viganó. József főherceg ismét sok kedélyes perczeknek volt szerzője. Sokat nevetett azon a jeleneten, midőn a főherceg nyakában tűzöltő kötéllel, fején cigányvajdakucsmával, oldalán egy nyelétől megfosztott alabárdal, mely a kötélén csung, melyhez a módos és rátarti vajdák szokásaként sok bizarr fegyver és gyilkos szerszám fityeg, rangosan veje elé lépett s hatalmas komplementet csinált, mint egy illetudó cigányvajda, ha ebből a tiszteletadásból valami hasznot remél. Különösen jól mulatott rajt a francia herceg, akinek könyeket esalt szemébe a sok nevetés. Délben kint a határon tüzet raktak s a melegedő társaságot suttromban többször „lekapta” kis amatőr fényképészeti szerszámával Fülöp herceg, az ebédnél pedig Libits főhercegi jószágigazgató vette le a pásztoritúznél ebben az exotikus viseletben. Mária Dorottyanak hamiskás, üde arczára kicsalta a vért a nagy pásztoritűz melege. A főhercegnő nagyon örült, hogy a bánkúti napokról kedves emlékeket visznek magukkal. Tudósítónk megjegyzi még, hogy József főherceg tizenegy órakor felkötötte ismét fehér patyolat kötényét, s mint rendesen, megfőzte a háromfogásos vadászebédet a bánkúti Kati néni segítségével, aki a főhercegnőnek szakácsai exzellálásában „jobbkeze.” A menü ismét hu-

szárleves volt, ebben répa, petrezselyem, zeller van bőven, utána „czakkumpak”: borsó, lencse, bab és csipetke, gulyás hussal, végül a káposztával garnírozott „göldény”, melyhez el lehetett dudolni a népdallal, hogy egyet ettem s most is nyögöm. Mária Dorottyanak, férjével együtt hatalmas étvágya van s a vadásztársaságot elbájolja a hercegi pár közvetlensége, úgy hogy a társaságból a fesszességet végképen száműzték. Maga a főherceg a vadász térvényhez képest maga csapta meg Maresek intézőt, ki az első rókát életében itt terítette le. A francia trón várományosa pedig erősen tanul magyarral s a társaságot úgy köszönti: Jó reggelt. Ez az ő ajkán így hangzik: „Jou rétgelt” Fenséges neje mindig megkaczagja, ha férje a magyar szóra fordítja a társalgást.

— Parlamenti affairek. A képviselőház tegnapi ülésén Perczel Dezső belügyminiszter és Holló Lajos képviselő között támadt affairet holnap délelőtt fejezik be egyik fővárosi vívőteremben. A segédek Perczel Dezső részéről gróf Tisza István és gróf Keglevich István, Holló részéről pedig Fáy István és Ivánka Oszkár, végkimerülésig való kardvívásban állapodtak meg. A mérkőző felek nyakát és esuklóját elkötik. — A Vadnay-Sima affaire a jövő hétre marad. A segédek ma ebben állapodtak meg, mivel Simának a jobb kezén sérülés van s most még fegyvert nem foghat.

— Megőrült altábornagy. Bécsből jelentéi tudósítónk: Ma délelőtt egy huszárszázados érkezett Budapestre Bécsbe, hogy egy beteg altábornagyot a budapesti országos tébolydába szállítson. Az altábornagy Becker Tivadar, aki a mult hónap első felében érkezett Bécsbe. Egy előkelőbb szállodába szállt és viselkedése már akkor is feltűnt a fogadó személyzetének. Miután személyazonosságát megállapították, a bécsi általános közkórház megfigyelő-osztályába szállították, ahonnan most Budapestre fogják hozni. A szerencsétlen öreg katona iránt a hadseregben általános a részvét.

— József főherceg orvosa. Kis-Jenőről táviratozzák: Dr. Bronts Nándort, aki negyven esztendőn át volt a kisjenői főhercegi uradalom főorvosa, ma temették el az egész vidék népének nagy részvételével. A temetésen József főherceg is megjelent Libits jószágigazgatóval és az összes uradalmi tisztviselőkkel. A főherceg gyalog kísérte a halottat, födellen fölvel. Este hét órakor haz orleansi hercegi párral Alsuthra utazott a főherceg.

— Egy tudós halála. Dr. Huber Alfonz, a Bécsi egyetem történelemtanára, ma délután a belvárosban, a Bauermarkton összeesett és szörnyet halt. A halál oka szívszélhűdés. A hatvannégy éves tudós tanár különösen Ausztria történelméről írt művével tette ismertté nevét.

— A király a genfi szegényeknek. Ő felsége a király, a berni osztrák-magyar nagykövetség utján, Genf város tanácsának huszezer frankot bocsátott rendelkezésére a város szegényei számára. Mint Genfből írják, a városi tanács előtt tegnap olvasták föl Kuefstein gróf osztrák-magyar nagykövet levelét, amelyhez ő felsége adománya is csatolva volt. A városi tanács elhatározta, hogy a királyhoz köszönő iratot intéz.

— Cine mintye. Régóta haragosai voltak egymásnak Szabadhelyen, Aradmegyében, Mácsa Geraszim és Jovaneszku Gyorgye. Nemrégiben megbántotta valamivel Geraszim Jovaneszku, Jovaneszku erre megfenyegette oláh módra: „cine mintye”-vel! Sokáig tartogatta Jovaneszku a haragját, míg végre tegnap kitört belőle. Az ebédnél ült családjával Mácsa Geraszim, mikor Jovaneszku megkopogtatta az ablakot:

— Merj csak kijönni, te hires! Én hívlek, Jovaneszku!

Mácsa észrevette, hogy az ablak előtt többen leskelődnek és nem ment ki. Jovaneszku erre az udvarra került és berugta a szoba ajtaját.

— Most már nem hívlek, hanem viszlek!

E szók után megragadta az asztalnál ülő embert és kivonszolta az utcára, ahol már várták őket. Jovaneszku apjával és két fivérével neki-esett a szerencsétlen embernek, aki hiába kiáltozott segítségért. Felesége és apró gyermekei re-

megre húzódtak meg a szobában. Gerasztomot haragoszi kegyetlen módon meggyilkolták az utcán. Mire a falubeliek odasiettek, Joraneszkuak már befejezték véres munkájukat. A gyoroki csendőrség már a délutáni órákban letartóztatta a gyilkosokat.

— Az öngyilkos házaspár levelei. Megírtuk a napokban, hogy egy Asztalos nevű Belgrádba vezető magyar származású házaspár nagy nyomorúságában öngyilkos lett. A szerencsétlen házaspár, — mint most kitudt, — több levelet hagyott hátra. Ezek a levelek így szólnak:

„Mi tehát nőmmel együtt legboldogabb házaseletünk ötvenedik évében öcsém és ne-jének rosszelkűsége, gazsága által halálba üzetünk és közös akarattal ma éjjel meghalunk. A hatóságot arra kérjük, hogy bennünket a római katolikus szertartás szerint temettessen el, egy sírba, hogy mint hosszú, boldog házaseletünkben együtt voltunk, úgy sírunkban is együtt porhadjanak földi maradványaink. Felhatalmazunkat határozottan megtiltjuk.

Isten áldja és boldogítsa Szerbiát!

Eltemetetésünket Náray Lajos öcsémre bizzuk, ennek költségeire iróasztalom főkjában a nagy bugyellárisban helyeztünk el tizenkét darab Napoleont és háromszáz dinárt szerb pénzben. A kis zsebtárczában találandó pénzből öt darab Napoleont adjon Kara-Markovics asszonyságnak a belgrádi nőegylet részére, a többi pénz pedig ossza el a temető kapujánál ülő szegények között temetésünkör és a templom előtt a requiemkor ülő szegények között. Minden lakónknak az októberi házbért elengedjük és kérjük jó emlékezetüket. A jeggyűrűket ujjainkról le ne vegyék.

A Ljubicska-utcai 12-ik számú háznak a belgrádi nőegyletnek adományozzuk okmányilag. Belgrád, 1898. november 10. Dr. Asztalos János, Asztalos Jánosné, született nárai Náray Sarolta.

Egy másik írás, amely nem magyarul van írva, mint az előbbi levél, fordításban így hangzik:

„Fiatalabb unokaöcsém, Asztalos János, egész vagyonom elvesztésének okozója. Midőn Pécsen ügyvéd volt 1894-ben, tanácsért fordult hozzám, hogy Belgrádban 15,000 forint összeggel lehet-e valamit kezdeni. Én azt az ajánlatot tettem neki, hogy 10,000 forinttal Dumics Jován szappangyáros üzletébe lépjen társul, a hátralévő 5000 forintból vegyen egy házat Belgrádban. Elfogadta tanácsomat és Belgrádba jött. Feleségével együtt folyton un-szolt, hogy vagyonomat, 100,000 dinárt, rájuk irassam s ők köteleznék magukat arra, hogy engem és nőmet eltartanak. Miután azonban ezt én el nem fogadtam, elhagyták Belgrádot és én unokaöcsémrel a belgrádi városi törvényszéknél egyezséget kötöttem, mely szerint köteleztem magamat 22,000 dinárt neki vissza fizetni, mint általa a szappangyárba befektetett összeget és 12,000 dinárt, három évi lefizetésre, az általa vett házért. Hála helyett azonban a magyar bíróságnál beperelt és én 34,000 dinár fizetésre és 5600 dinár perköltségre lettem elítélve stb.“

— Bányalégrobbanás. Resiczáról táviratozzák, hogy a „Szekuli Alfréd“ szénaknában bányalégrobbanás történt. A bányában dolgozó száználhat munkás közül kilenczen súlyosan megsérültek, a többiek megsejtették a veszedelmet s még idejekorán elmenekültek. A robbanás ügyében vizsgálatot indítottak.

— A szegényekért. A „Fehér-kereszt Leleczbáz“ állandó bizottsága tegnap Enyedy Lukácsné és Tabódy József elnöklése mellett ülést tartott. A bizottság többek közt elhatározta, hogy a tél folyamán az egyesület céljaira hangversenyt és bált rendez. Vajda Károlyné bizottsági tag bejelentette, hogy Fürst Jakab ezer forinttal az egyesület tagok közé lép, Weiss Bertholdné pedig nagyobb pénzüsszeget adományozott az egyesületnek.

— Az új világ. A spiritizmusnak — mely a rejtelmes, új világba akarja hevezetni az emberiséget — az utóbbi időben nagyon gyarapodik az irodalma. Csak az imént jelent meg egy nagyobb-szalásu spiritizista-könyv, s most „Világosság“ címmel terjedelmesebb lapot is fog kiadni a huszonhat esztendő óta fennálló „Szellemburavók egy-

lete.“ A lap főszerkesztője, az egylet alapítója és elnöke: dr. Grünhut Adolf, felelős szerkesztője a „Van-e más világ?“ és „A lélek, mint egyén“ című spiritizista művek szerzője: Törölgyi Titusz lesz. Az egylet tiszteletbeli elnöke báró Vay Ödön, vezető médiuma a világhírű Vay Adelmá, született Wurmbrand grófnő.

— Nagyvennyolczas honvédek emlékoszlopa. Török-Szent-Miklós város közönsége, a szolnoki csata félszázados évfordulója alkalmából, a harezban elesett honvédek emlékezetére emlékoszlopot emelt. Az emlékoszlop felavató-ünnepé november huszonhetedikén lesz.

— Szonzáció. „Crème de Fanehon“ rögtön, finomító és szépitő arczéréme. Zsirtalan! Ártalmatlan! 1 téglgy 2 korona. Kapható mindenhol. Főraktár: „Ursis“-gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér.

Napirend.

Naptár: Csütörtök, november 24. — Római katolikus: Ker. János. — Protestáns: Krizogon — Görög-orosz: (november 12.) Alam. János. — Zsidó: Kisiev 10. — Nap kél: reggel 7 óra 4 perczkor, nyug-szak: délután 3 óra 53 perczkor. Hold kél: délután 1 óra 40 perczkor, nyugszik: reggel 3 órakor.

A közoktatásügyi miniszter fogad délután 4 órakor.

A belügyminiszter fogad délután 4–5-ig.
A honvédelmi miniszter fogad déli 12 óráig.
A horvát miniszter fogad délelőtt 8–10 óráig.
A mezőgazdasági muzeum a városligeti Széchenyi-szigeten nyitva délelőtt 10–1-ig, délután 3–5-ig.
A „Hódoló tisztelvonulás“, Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrásy-ut végén, látható reggel 9-től este 1/25 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermek-jegy 30 krajczár.

Az egyetemi ifjúsághoz.

(A tüntetésekről.)

A tanév elején, midőn az „Egyetemi kör“ nálam bemutatta magát, körülbelül eképen köszöntem meg tisztelgésüket:

Az „Egyetemi kör“ s ennek tagjait tulajdonképpen a józan, higgadt és komoly magaviselet jellemzi, úgy nemkülönben a ragaszkodás a fennálló törvényekhez és a fennálló rendhez.

Erősen hiszem, hogy e jellemzés rá fog illesni az egyetemi ifjúságra jövődében is.

Az egyetemi polgár ne feledje el soha, hogy ő sem koránál, sem tapasztalatánál fogva nem elég érett még arra, hogy képesítve lenne politikai véleményét, főleg a törvények és a közrenddel szemben tüntetések által kijelenteni.

Angliát és Amerikát a szabadság klasszikus földjének tartják s az ifjúság még ott sem vesz részt a politikában, ennek visszataszító pártoskodásában, terméketlen izgalmaiban és mulékony diadalaiban, melyek megfoszthatnák őt a tanulásra és ismeretszerzésre annyira szükséges drága időtől.

Én azonban kétféle tüntetést különböztetek meg: egyik, amely helyénvaló és a másik, amely helyénküli.

Helyénvalónak azt a tüntetést nevezem, mely összeegyeztethető a fennálló törvényekkel, közrenddel, hazafias szellemmel, nemzeti érzülettel, az ifjúság idealizmusával és humánus gondolkodásával.

Az ilyen tüntetés feltétlenül megengedendő. Mert az egyetemi ifjúság mindig kiváló buzgalommal, érdeklődéssel viseltetett a haza ügyei iránt; figyelemmel kísérte mindig a világ folyását s iparkodott ezekről magának helyes véleményt alkotni s ezt alkalomadtán kifejezésre is juttatni.

Igy volt ez a múltban, így van most is, és így lesz jövődében is. Ez nem baj. Ezt az érdeklődést, ezt a lelkesedést elfojtani, vagy korlátolni sem az egyetemnek, sem a kormánynak nem állhat érdekében.

Mert ez a lelkesedés a haza ügyei és az idealizmus iránt a nemzeti erőnek, az állami erőnek főforrását képezi, — lévén az egyetemnek kötelessége: nem csupán tudományos,

hanem hazafias és nemzeti missziót is teljesíteni.

Egészen másképen áll a dolog a tüntetések másik fájával, melyet helyénkülinek neveztem föntebb, mint a mely vagy a fennálló törvényekbe ütközik, vagy a fennálló rendbe.

Az ilyen helyénküli tüntetéseket megakadályozni, esetleg megtorolni nem csak a rektornak és az egyetemi tanácsnak, de a rendőrségnek is hazafiai kötelessége.

Mert különösen a rektor meg nem engedheti, hogy bizonyos emberek a tájékozatlan egyetemi fiatalságot félrevezessék, örvénybe sodorják, politikai céljaikra vak eszköz gyanánt felhasználják, kocsiba fogják és söprűvé kössék az utcák számára.

A rektor meg nem engedheti, hogy az ugynevezett hamis proféták, bárkik legyenek is ezek, az egyetemi ifjúságot úgy tekintsék, mint utcai csöcselék, mint éretlen és rakoncátlan embertömeget, akiket bármire rá lehet venni.

Az ilyenféle politikai tüntetések elvonják a fiatalságot a tanulástól épen azokban az években, amelyek a ruganyos testi és szellemi erő teljes üdeségénél fogva legalkalmasabbak a munka és szorgalom kifejtésére.

Midőn tehát demonstrációról, tüntetésről van szó, kettőt kell figyelembe venni: először, hogy a helyénvaló, vagyis megengedhető tüntetések közé tartozik-e; avagy pedig a helyénküli tüntetés forog szóban?

Ha a tüntetés törvénybe ütközik, ettől tartózkodni kell. Mert a magyar egyetemi ifjúság tudja legjobban, hogy a törvény az állam dogmája, olyan, mint az Uristen parancsa, melynek föltétlenül engedelmessékedni kell. — Vannak régi törvényeink, melyek szolgasággal, vagyonvesztéssel és becstelenséggel büntetik azt, aki a fennálló törvény ellen izgat, gyűléseket tart, avagy elleneségül annak. (1597: 46. törvényezik, 1599: 28. törvényezik.)

Hasonlóképpen tartózkodni kell azon tüntetésektől is, melyek a fennálló közrendbe ütköznek; mert ekkor meg az egyetemi ifjúságnak nemcsak a rektorral, az egyetemi tanácssal és a fegyelmi szabályokkal gyűlik meg a baja, hanem a rendőrséggel is, melynek a rendet elvégre is csak fenn kell tartani. Azért rendőrség. A rend fenntartása: élethivatása.

Hogy az egyetemi polgárság legutóbbi tüntetése melyik kategóriába tartozik: ezt a vizsgálat mutatja ki. Várjuk be a vizsgálat eredményét.

Ha a tüntetés helyénvaló volt: az egyetemi ifjúság fényes elégtételre számíthat úgy az egyetemi tanács, mint a közhatóságok részéről.

Ha azonban a tüntetés nem számítható a megengedettek közé: ekkor az ifjúságnak is ép úgy, mint a rektornak és egyetemi tanácsnak is meg kell nyugodni a felsőbb hatalmak törvényes intézkedéseiben.

Herczegh Mihály,
az egyetem prorektora.

Az ifjúság tüntetése.

Elkeseredett hangulatban gyülekezett ma reggel az egyetem aulájában az ifjúság. Az előadások, kollégiumok szüneteltek, csak az egyik teremben tartottak szigorlatot. Hanem azért az aulában és a lépcsőkön alig férték el az egyetemi hallgatók. Akik a rendőrségnél töltötték az éjszakát, méltatlankodva mesélték el, hogy rosszul bántak ott velük. Szükségben voltak vagy százötvenen, élen-szom-

jan virrasztottak egész éjjel, a három keskeny löcára pedig alig ülhetett le közülük minden tízedik. (Tudósítónk, akik ott jártak, egészen mást tapasztaltak. A letartóztatott ifjuság együtt sörözött és cigarettázott a rendőrökkel.) Nagyon bántotta az ifjuságot az is, hogy báró Splényi Ödön minden alapos ok nélkül rendőrökkel rontott be az egyetemi körbe, Zsemberyt, a kör alelnökét a lépcsőn lelőtte és jogtalanul bezáratta a kört, amit azonban félóra múlva ismét kinyitottak.

Az aulában összegyűlt fiatalok izgatottan tárgyalták a tegnapi nap eseményeit, de újabb tüntetésről, újabb összeütközésről nem is beszéltek. Csak a rektortól és a dékántól kértek küldöttségileg elégtételt.

(Az első összeütközés.)

Ma egy detektívvél, Christian Istvánnal kezdtek meg a verekedést az ifjak, akik a magányos embert elverték. A detektív ezután elment, de csakhamar körülbelül harmincz rendőrrel jött vissza. Azok, akik a detektívet elpáholták, már rég hemenekültek az egyetemre, sőt a kaput is bezárták. Két-három jogász ekkor jött az Egyetem-tér felől; nem tudtak semmit sem az incidensről, hanem a rendőröknek ők is jók voltak. Hatan-nyolczan rohantak egyre, a fejükről lecsapták a kalapjukat és folytonos ütlegek között bekisérték a kapitányságra.

Ekkor érkezett meg báró Splényi Ödön, akit az ifjuság óriási zajjal fogadott.

— Abczug Splényi!

— Abczug a pécsi horhamisító!

Dr. Nagy Ferencz, a jogkari és dr. Fröhlich Izidor, a bölcsészeti dékán megtették minden lehetőt, hogy az ifjuságot lecsillapítsák, s a rendőrtisztviselőt is méltányos eljárásra intették. Maguk vezették el az egyetemről a hallgatók egy részét s tapintatos eljárásuk folytán csakugyan csend lett — egy negyed órára.

(Komoly idők.)

Ekkor már egy közbiztonsági sétált az egyetem előtt, ahol egy jogászygyerek kurizált fel a szembe levő ház első emeletére. Egyszer azonban azt találta mondani valamire vagy valakire, hogy:

— Mért nem öntötte le a vitriollal?

Heine vagy Maupassant bizonyára elmésabb dolgot mondott volna az emeleti kisasszonynak, s valóban, a sétáló rendőr, az 1259-es számu sem találta ezt elég szellemesnek. Felelősségre is vonta a fiatal embert, olyan hangon, amelyért még a képviselőházban is rendutasították volna. Ez ijedten védekezett:

— Hiszen csak tréfa volt.

— Ilyen komoly időkben nem szabad tréfálni.

— Hát ünneppélyesen visszavonom, amit mondtam.

— Kövessen a törvény nevében.

Az ifjuság alig vette észre ezt a különös jelenetet, de amikor a rendőr karonfogta a jogászt, felzúdultak valamennyien és erővel szakították ki kezéből a megrémült fiatal embert. Ami perazé újabb „interventio“-ra adott okot.

(Lövik a gyerekeket.)

A műegyetem udvarán összeverődött néhány száz fiatal ember ugyancsak izgatott hangulatban volt. Különösen a műegyetem egy épülete közt levő folyosón felállított rendőrcsapat miatt zúgóldtak. Az ellenzéki képviselők a képviselőház étkezőjének a műegyetemre néző ablakhoz gyűltek és annan néztek az ifjuság ténykedéseit. Valami dörrenés hallatszott közben a műegyetem felől.

— Lövik a fiukat! kiáltotta megriadtan valaki a folyosón, az én fiam is ott lehet!

Óriási izgatottság támadt erre a szavakra. Bolgár Ferencz beszaladt az ülésterembe:

— Borzasztó dolgok történnek! A műegyetem udvarán lövik a gyerekeket! — alarimozta a képviselőket.

A képviselők feingráltak helyeikről és kifutottak a folyosóra. Csakhamar kiderült, hogy a rémhír minden alapot nélkülöz, mert a műegyetem udvarán nem esett lövés.

Sokan a képviselők közül Wlassics körül

csoportosultak és követelték, védje meg az egyetem autonómiáját. A miniszter ezt válaszolta:

— Nem tehetek semmit, amíg az ifjuság bűntetteket követ el!

A képviselők pedig, miután a műegyetemen nem történt semmi, siettek a tudományegyetemre: hátha ott csakugyan ölik a fiukat.

(Képviselők a szerb-utcában.)

Az egyetemi hallgatók küldöttsége ezalatt a képviselőházba sietett és az ellenzéki pártvezérnek elmondta a történeteket.

A képviselőházból erre gyalogszerrel a központi egyetemre mentek át Justh Gyula, Polónyi Géza, Fáy István, Oláh József és Leszkay Gyula függetlenségi, dr. Major Ferencz és Páder Rezső néppárti képviselők. Természetesen egész csoport egyetemi hallgató követte őket a szerb-utcai egyetem kapujáig, ahol szörnnyűködve hallgatták az imént történt összeütközés részleteit.

Kálisz rendőrfelügyelő a képviselők csoportja elé állott és így szólt:

— A törvény nevében felszólítom önöket, hogy oszoljanak szét!

Amire Polónyi Géza így felelt:

— Mi országgyűlési képviselők vagyunk és a képviselőházból jövőnk, hogy tanui legyünk a z önök brutalitásának!

— Tudomásul veszem ezt, de szigorú utasításom van, hogy az utcát kiürítem. Rendőrök előre!

Erre a rendőrök a képviselők szemelattára nekiestek az ifjuságnak.

Justh Gyula hevesen kiáltozta:

— Ez már mégis alávalóság! Nem ez a rendőrfelügyelő a hibás, hanem a belügyminiszter, akit majd meg fogunk tanítani! Addig nem engedjük meg a képviselőházi tanácskozást, míg ilyen kegyetlenkedések történnek a főváros utcáiban.

A képviselők, körülvéve az éljenző ifjuságtól, félegykor tértek vissza a képviselőházba.

(Az Orszobában és a fogházban.)

A bekisért egyetemi hallgatók egyike ma délelőtt, miután a rendőrségnél szabadon bocsátották, az egyetemi körben egy nyilatkozatot állított ki, amelyben a bekisért fiatal emberek véleményeit az Orszobában, majd a fogházban a következőleg beszéli el:

„Tegnap este öt órakor a Sándor-utcában lakó barátomhoz akartam menni. Amidőn a rendőrség épülete előtt elmentem, több letartóztatott egyetemi hallgatót láttam. Egy-két ismerősömet kalap emeléssel üdvözöltem, mire két rendőr odalépett hozzám.

— Ön is kollegája ezeknek, ön is részt vett a tüntetéseken s ezért letartóztatottam.

Ezzel bevitt engem is az Orszobába, ahol este hat óráig voltunk. Eközben jött Rudnay főkapitány egy csomó rendőrtisztvel és e szavakkal fordult hozzánk:

— Látják önök, mint művelt emberek milyen helyre kerültek.

— Majd környezetéhez fordult e szavakkal.

— Ügyeljenek, hogy reggel alapos büntetést szabjanak rájuk.

Ezzel elment. Ekkor telefonon jelentették, hogy tolonczkocsik fogják a letartóztatottakat elszállítani. Mi erre, becsület szóval kijelentettük, hogy rendben elmegyünk gyalog is. De ebbe nem egyeztek bele. Ekkor érkeztek meg Pichler Győző, Endrey Gyula és Fáy István képviselők, akik bérkocsikat hoztak. Ezekon a tavaszmező-utcai fogházba szállították bennünket. Bevittek az őrtányába, ahol eléggé jól éreztük magunkat. De rövid idő múlva Diener Ákos kapitány a dűtyijába vezetett bennünket, ahol részeg emberek, esavargók és tolvajok társaságában voltunk kénytelenek lenni, dacára, hogy ez egyáltalán ellenérsényesen tiltakoztunk. Végre mégis más terembe vezettek, de a társaságunkban levő kétes alakok valószínűleg jól érezték magukat, mert a nyitott ajtókon utánunk jöttek. A hidegben, nyitott ablakok mellett, sőt helyszűke miatt a nyitott folyosókon töltöttük az éjjelt, anélkül, hogy leülhettünk volna, mert a három löcza vajmi kevés volt százötven embernek. A reggeli és délelőtti órákban kerültünk kihallgatásra, dacára, hogy a rendőrség fölötte hatóságától rendeletet kapott, hogy az ifjuságot még éjjel előtt hallgassa ki és bocsássa szabadon. A kihallgatáson természetesen mi huztuk a rövidebbet, mindnyájunkat elítélték. Mi ez ítéletet megfélebbztük.

(Az ítélet.)

A tudományegyetemi tanács határozatából dr. Mihákovics Géza rektor ma déli egy órakor föntjárt Rudnay Béla főkapitánynál, hogy a tegnapi tüntetések alkalmával elfogott egyetemi polgárok ügyében interveniáljon. A főkapitány kijelentette, hogy már egyetlen egyetemi hallgató sincs fogságban, mert délig valamennyinek az ügyét tárgyalták és megbírságolásuk után szabadon eresztették őket.

A tüntetőkre szabott büntetések meglehetősen enyhék. A helvárosi kapitányság nyolcz foglya közül hét ellen kihágási eljárást folytatott a kapitányság. A délben elfogott jogászt csendháborításért öt forint, rendőrsértésért tizenöt forint, tehát összesen husz forint pénzbüntetésre ítélték.

Az egyetemi körben elfogott két fiatal embert egyenkint tizenöt forintra ítélték; azt a fiatal mentőt pedig, aki tegnap a Hunnia-kávélházban tartott értekezleten beszédet mondott, huszonöt forint pénzbüntetéssel sújtották. A Karikás-koresma előtt négy tüntetőt fogtak el, ezeket a kihágási törvény 78-ik szakasza értelmében öt-öt forinttal büntette a kapitányság.

A nyolczadik fogoly, Abelesz Jenő joghallgató, egy rendőr bántalmazásával van vádolva s ezért ellene hatóság ellen való erőszak büntette miatt folyik a vizsgálat. Abeleszt ma délben átvitték a főkapitányságra.

A józsefvárosi kapitányságon százhusz tün-tető fölött ítélkezett ma éjjel Diener Ákon kapitány. Huszat közülök fölmentett, ezek egyszerű megintéssel szabadultak a rendőrségtől. Tizenöt tüntetőt öt forint, hatvanat tíz forint, huszonötöt pedig tizenöt forintra huszonöt forintig terjedő pénzbüntetéssel sújtott. Négy tüntető harminczöt forint büntetést fog fizetni.

Csupán egy van, akinek a cselekedete nagyobb beszámítás alá esik. Ez Schamorzil (Szemere) Kálmán, a harcziás technikus, akit évekkel ezelőtt a képviselőház bejárójánál Rohonczy Geleon pisztolyal megsebesített. Schamorzil ellen hatóság elleni erőszak büntette miatt folyik az eljárás a főkapitányságnál, ahova őt ma délben kísérték át. Az elítéltek közül sokan fölebbezték, de a fölebbezőknek majdnem háromnegyed része ma délig visszavonta fölebbezését.

A mai zavargásoknál csak kilenc fiatal embert tartóztattak le. Ezek közül hetet a szerb utcai összetűzésnél kísérték be a IV. kerületi kapitányságra. Splényi Ödön báró rendőrtanácsos hatot szabadon bocsátott, de előbb tizenöt forint pénzbírságra ítélte őket. A hetedik tüntetőt a büntügyi osztályba szállították, mert a rendőrök tanúsága szerint bántalmazta a rendőröket.

(A tüntetés halottja.)

A rendőrség és az ifjuság béka-egér harcának ma egy halottja van. A pisztolydurranás, lovasrohamok és egyéb rekvizitumok dacára ez az első tragikus momentum. Mikor ma délelőtt a rendőrség a muzeum-köruton szétkergette a tüntetőket, Petrits Károly szabómester ép arra felé haladt. A lovas rendőrök elől menekülve a szabómester egy arra jövő villamos elé szaladt, amely a szerencsétlent el is gázolta. Az üllői-uti klinikára szállították be, ahol csakhamar kiszenvedett.

(Az ifjuság elégtétele.)

Az egyetemen és az egyetemi körben egész nap azon tanácskoztak, hogy milyen módon szerezzenek maguknak elégtételt a rendőrség brutalitásaiért. Két külön sérelemlről van szó, az egyetemi hallgatók és az egyetemi kör megbántásáról. Az ifjuság küldöttségileg tisztelgett délelőtt a rektor-nál és a dékánál, akik az egyetemi tanács nevében megígérték, hogy a hallgatók ügyét magukévé teszik és mindent meg fognak tenni, hogy az ifjuság kellő elégtételt kapjon. A hallgatók közgyűlést is akarnak tartani, amelyen el fogják határozni, hogy a képviselőháztól memorandumban fogják kérni az egyetem autonóm jogainak törvénybe iktatását.

Az egyetemi körnek serehme az, hogy Splényi báró jogtalanul betört a körbe és azt bezárta. A kör e miatt a rendőrség ellen magánlak megsértése és hivatalos hatalommal való visszaélés miatt bírói úton keres elégtételt. Az egyetemi kör választmányja különben holnap rendkívüli ülést tart.

(A főkapitányság nyilatkozata.)

A rendőri sajtóiroda is adott jelentést a lefolyt tüntetésekről, de csak egy dolgot említett, a tegnapi pisztolylovást.

A nyilatkozat így szól:

Több lap azt írja, hogy egy lovasrendőr tegnap a műgyetem udvarán forgópisztolyából lövést tett. A golyó helye meg is látszik az épület egyik falán. A főkapitány eziránt vizsgálatot indított, amely megállapította, hogy az egész napon át egyetlen rendőr sem használta forgópisztolyát. Az állítólagos lövés után gyanúba vett lovasrendőrök mindegyike összes tölténykészletét érintetlenül felmutatta a pisztolyaik csöve teljesen tiszták voltak. A falon látható vakolatlehallás pedig, mint azt minden laikus megítélheti, kétségtelenül nem golyó, hanem kődobás következménye, abból pedig a műgyetem udvarán bőven kijutott a rendőröknek.

A rendőrség azt is kétségtelenül megállapította, hogy az ifjuság utcái tüntetéseinek vezetői a lövés meséjét csak azért találták ki, hogy az ifjuságot ezzel annál jobban feltűzeljék a rendőrség elleni tetlegességekre. A rendőrség a vezetőket már kinyomozta és ellenük a vizsgálatot meg is indította.

(A mai elfogottak.)

A mai este már teljesen csöndben folyt le. Tüntetés sehol se volt. Csupán az állatorvosi akadémia előtt csoportosultak az állatorvostani hallgatók s magatartásuk után ítélve tüntetésre készültek. A rendőrség erre rögtön kivonult, de mire odaértek, az ifjuság már szétoszlott. A mai napon letartóztatottak névsora ez:

Singer Dávid gyógyszerész,
Spitzer Zoltán joghallgató,
Rogya János
Ozon László
Fejes Béla
Hentstein Miksa
Abeles Jenő

A rendőrség egyenkint tizenöt forint pénzbüntetésre ítélte őket, Abeles kő kivételével, akit fogva tartottak, mert egy vadőrt tetleg bántalmazott.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Filharmoniai hangverseny.** A filharmonikusok mai hangversenye Cherubini nagy érdekű Medea-nyitányával kezdődött, melyet Erkel Sándor mesteri kézzel dirigált. Utána az est újdonságát, Svendsen „Zorahayda” című zenekari legendáját hallottuk. Mélyebb hatásra ez a mű nem számíthat, bár a hangszerelesben elmés és pikáns szinkverést nyújt. Az est magánszereplője Bauer Harold párisi zongoraművész volt. Fényes technikával játszik, de ezzel körülbelül ki is merítettük képességeit. A mai hangversenylátogató már pregnansabb művészeteket, az előadásban pedig szellemesebb frazirozást, sokkal finomabb és változatosabb billentyűvezést és tömértelen raffinement-t vár. Liszt es-dur versenyt kitűnő újjélesztéssel, erős ritmikai és zenei érzékkel adta elő, de a nagy temperamentumok elragadó leve nélkül. Még nagyobb mértékben csalódtunk benne, midőn a Chopin-féle Polonaise-t (asz-dur) hallottuk, amelyet ráadásul játszott és amely annak idején a Carrenno aczélujjai alól hangzott oly tökéletesen. Egy helyütt a basszust igen szépen, dallamosan játszotta, de a mű teljes szellemével és az egyéni fölfogás erejével itt is adósunk maradt. Újabb tapsra, amelylyel a közönségnek egy kisebbsége harmadszor is az emelvényre szállította, eljátszott a Taussignak egy rendkívül nehéz Walkör-átiratát, kétségkívül nagy virtuozsággal. A műsor utolsó száma Brahms egyik leggazdagabb műve, az f-dur szimfonia volt.

* **A lipótvárosi kaszinó estélya.** A lipótvárosi kaszinó szombatán Faliero Nina kameraénekesnő, Busoni Ferruccio zongoraművész és Kemény tanár közreműködésével hangversenyt rendez.

* **Két nagy hegedűs Budapesten.** Február harában két híres hegedűművész fog Budapesten hangversenyt rendezni: Thomson Czézár és Isae. Mind a kettőt ismeri már a közönségünk.

* **Hubay-Popper.** A Hubay-Popper-Herzfeld-Waldbauer vonósnegyes-társaság karácsony után Magyarországon nagyobb körutat tesz, amelyre eddigelé többek közt Kanizsa, Zágráb, Fiume, Abbazia, Győr és Pozsony vannak tervbe véve. A társaság nagy gondokása, Popper Dávid, jelenleg Angliában hangversenyez, husz városban.

* **Miss Mary Halton.** A Magyar Színház angol vendégművésznője, miss Mary Halton, akit a múlt héten tudvalevőleg betegsége akadályozott meg Bécsből való lejövetelében, most egy napi megszakítással négyezer fogja énekelni a „Gésák”-ban Mimosza szerepét. Először pénteken, november 25-én, lép föl, másnap folytatja vendégszereplését, vasárnap pihen, hétfőn és kedden újra játszik. Az első két előadásra a múlt héten váltott jegyek érvényesek. A pénteki előadásra szólók kék színűek a szombati előadásra szólók fehér színűek.

* **A „Piros czipő” Prágában.** Mader Raoul balletjét, amely tudvalevőleg a bécsi udvari operában is színpadra került, most megszerezte Neuman Angelo is prágai színháza számára.

* **Rosé-négyes.** A Rosé-négyes estélya pénteken 25-én lesz a Royal termében. Műsora a következő: Haydn D.-dur (33. mű), Mozart Es-dur és Beethoven F.-dur (59. mű), négyesei. Jegyek a Harmonia-nál kaphatók.

* **Giordano „Fedora”-ja.** Már többször volt róla szó, hogy Giordano (akitől Budapesten előadták az „André Chenier”-t) megzenésítette Sardou „Fedora”-ját. A szövegkönyvet Colantti, a „Corriere della Sera” című római újságnak külföldi rovatvezetője írta. A Sardou négy felvonását összevonta háromra és minden fölösleges személyt törölt belőle. Az ő „Fedora”-ja annyira modern, hogy a harmadik felvonásban Fedora barátja, Olga, kerékpáron jelenik meg a színpadon és egy dalban dicséri a szerelmet és a biciklit. A darab azzal végződik, hogy egy savoyard pásztorfiu a színpalak mögött énekel, mialatt Fedora haldoklik.

Jubileum az Operában.

A magyar királyi Operában a „Hunyadi László” holnap este háromszázadszor kerül színpadra. A jubileum jelentőségével lapunk tárczarovatában foglalkozunk; itt néhány nagyérdékű statisztikai adatot közlünk.

A „Hunyadi László” a Nemzeti Színházban 1844. január 27-én került színpadra először (Erkel Ferencz jutalomjátékául) és 1882. márczius 18-án került színpadra utóljára, a következő szereposztással:

	Először	Utóljára
V. László király	Havi	Pauli
Cillei Ulrik	Füredi	Odry
Hunyadi László	Pecz mint vendég	Hajós
Hunyadi Mátyás	Éder Lujza	Kordán
Rozgonyi	Egressy Béni (e szerep elhagyatott)	
Gara	Udvarhelyi M.	Ney D.
Gara Mária	Molnár Leopoldina	Maleczkyné
Szilágyi Erzsébet	Schodelné	Wiltné.

A nemzeti színházban a mű összesen 233-szor került színpadra. Hunyadi Mátyást (amely tudvalevőleg nadrágszerep) Blaha Lujza is énekelte. Mint Gara Mária vendégszerepelt többek közt a híres Artót-Desiré és Hauck Minnie.

A magyar királyi Operaházban a dalmá színpadra került először 1885. február 19-én a következő szereposztással:

V. László király	Pauli
Cillei Ulrik	Köszeghy
Hunyadi László	Perotti
Hunyadi Mátyás	Stoll G.
Rozgonyi	Tallán
Gara nádor	Ney D.
Gara Mária	Maleczkyné
Szilágyi Erzsébet	Wiltné.

Az Operaházban a mű eddig 62-szer került színpadra, a budai várszínházban 4-szer.

A „Hunyadi László” egyes kimagaslóbb számainak idők multával illesztették bele a darab keretébe. Így:

1845. okt. 29-én, másfél évvel a premiére után került csak első ízben előadásra a pompás nyitány, mely a bemutatón után íródott.

1850-ben készült a híres La Grange-ária, melyet Erkel az akkoriban itt vendégszerepelt La Grange asszony számára írt, aki a Nemzeti színházban a „Prófeta” Fides szerepét is kreálta. A művész Szilágyi Erzsébetet tizenháromszor énekelte.

1851-ben, mikor Hollósy Kornélia először énekelte Gara Máriát, készült a nászdal a III-ik felvonásban.

1859-ben, mikor hazánkba, Stéger Ferencz, a híres tenorista vendégszerepelt nálunk, az ő számára íródott az I. felvonásbeli „Oh Máriám, üdvöm te vagy” kezdetű ária.

Nem hagyhatjuk megemlíttlenül a premiéreszereposztás két művészt, Havi Lajost és Egressy Bényt.

Az előbbi arról lett nevezetes, hogy mint színigazgató az első volt, aki a magyar szót színpadról a külföldnek hirdette. Társulatával Berlinben, Hamburgban, Stockholmban, Amsterdamban, Párisban, Milanóban, Velenczében játszott, mindenütt előadva a „Hunyadi” első felvonását nagy sikerrel.

Egressy Béni, aki Erkelnek a „Hunyadi” és a „Bánk bán” szövegét szolgáltatta, neves költő, termékeny fordító és amellet zeneíró volt. 1848-ban ő szerlette Petőfi híres „Talpra magyar”-ának énekdallamát.

Végül megemlítjük még, hogy a magyar eredeti operák közül eddig a „Hunyadi László” volt a legjövendelműzebbek egyike, mert a 299 előadással mintegy 222.454 forint 71 krajczárt hozott napi bevétel czímén, mely összegbe az illető bérlethányadok nincsenek beleszámítva.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* **Világtörténet.** Holnap tüntessen a magyar egyetemek ifjusága. Holnap álljanak elő azok az ifju levonték, akiket tévedéseikben is csak a nemes indulatok vezetnek és tüntessenek örömmel és riadó szóval. Mert bizony az a hatalmas, nagy vaskos könyv, amelynek széles hátán azt a felírást olvassuk: „Nagy Képes Világtörténet”, első kötet, bizony ez a könyv megérdemli, hogy a magyar tudományozomjas ifjuság örömmel nézze, tüntetéssel ünnepelje azt a napot, amelyen megjelent. Szinte le se akarja írni a toll, és szerzeg és szerzőcsécsent, mikor azt kell mondanunk vele, hogy ez az első nagyvilágtörténeti mű magyar nyelven. Hogy ilyenfajta munkánk még nem volt. Hogy nem akadt még magyar tudósok szövetsége, nem volt még magyar kiadó, hogy szélesen, alaposan, formában s tartalomban tökéletesen és mindenekelőtt és mindenekelőtt magyar szemüveg nélkül kérésztül megcsinálják a világtörténelem könyvét magyar nyelven. Ebben a pillanatban, amikor megláttuk a tizenköt-kötetesnek tervezett hatalmas munka első részét, nem akarunk egyebet, csak örömmel konstafálni a megjelenését. Lesz még alkalom reá és kötelességünk is, hogy érdeme szerint bővebben foglalkozunk vele. Egyelőre csak annyit konstatalunk, hogy az első kötet 660 oldalas óriás könyv, tele a legpompásabb művészi illusztrációkkal. Szerkeszti Marczali Henrik, munkatársai: Áldassy Antal, Borovszky Samu, Fogarassy Albert, Geréb József, Goldzieher Ignác, Gyomlay Gyula, Mika Sándor. A mű kiadói a Franklin-társulat és Révai-testvérek irodalmi intézete. Egy-egy kötet ára 8 forint.

* **Kellett ég alatt.** Utirajzok Egyiptomból. Vértesi Károly, akinek neve számos utleírásából ismeretes az irodalomban, a Franklin-társulat kiadásában érdekes illusztrált kötetet adott közre. Az utleírónak magasabb kvalitásai, a látottak egyéni csoportosítása, a hatásos színezés és a leíráshoz csatlakozó bölcselkedő kommentár a szerzőnek ebben a kötetben is föllelhető. Az utóbbi időben kevés utleírásos munka jelent meg a könyvpiacon; e műfaj kevesebb mű előre akad, amióta

nemcsak hallani szeretünk az idegen világokról, hanem meg is nézzük őket. A szigorúbb írás már csak a felfedező munkáját csatolhatja ma-napság, de a tulajdonképeni utleírásnak közönsége azért így is nagy maradt; a leírás ingere még azokat is megragadja, akiknek olvasásból vagy látásból ismert dolgokat közöl a könyv. Kivált, ha az író anynyira fölülte áll a műkedvelésnek, mint Vértési Károly. A könyvhöz Dömötör Pál, az ismert költő irt verses bevezetést.

FŐVÁROS.

(Csereviszony a belga kereskedelmi miniszter és a főváros között.) A belga kereskedelmi miniszter igen lekötő hangú átiratot intézett a főváros tanácsához, amelyben kéri, hogy lépne a fővárosi statisztikai hivatal csereviszonyba a belga miniszteriummal. Az átiratban igéri a belga miniszter, hogy a viszony elfogadása esetén pontosan meg fogja küldeni Budapest fővárosának az összes kiadványait.

Az obstrukció ellen.

(A mai közgyűlés.)

A főváros közgyűlése ma tárgyalta a csongrádi feliratot, amely a képviselőházi obstrukció megakadályozását sürgeti. Huszhuszonöt embernek sikerült teljes nyolcz órán keresztül tárgyalatni a dolgot. Az óriási többség nyugodtan hallgatta az orátorokat, azután pedig szavazott és elfogadta a felirat tervét, amelyhez köztudomás szerint már Pécs szabad királyi város köztörvényhatósága is hozzájárult.

Az ülés elején Márkus főpolgármester felolvastatta Rényi főjegyzővel a királynak a főváros hódoló küldöttségéhez intézett szavait. A közgyűlés felállott és a királyt zajosan éltette.

Ez a bevezetés. Azután következett az éjfélig elhuzódó tárgyalás.

(Kiadatik a polgármestereknek.)

A közgyűlés két fölvonásból állt. Az első egy sereg különféle interpelláció, amely mind az a monoton elnöki közbeszólással végződik, hogy kiadatik a polgármesterek, a második fölvonás a csongrádi felirat ostroma.

Kasics Péter kezdi meg az interpellációkat. A miniszterelnök diszpolgársága végett beadott indítvány aláírásának a névsorát kifogásolja.

— Kiadatik a polgármestereknek.

A nemzeti nyelvről és a belvárosi új közös hadseregheli kaszárnya homlokán levő német felirásról beszélt ezután Kasics. Ha Bécsben kizárólag német a közös intézmények felirata, Budapest kizárólag magyarnak kell lennie, de ő csak azt követeli, hogy legalább a mi nyelvünkön is ott legyen a felírás a német mellett.

— Kiadatik a polgármestereknek.

Kasics most rátér programja következő pontjára: a budai katonatemetőnek vagyis Hentzi és társai sírjának felásatása tervére. Budavára védelmezőinek a csontjait a hadsereg a főváros köztörvényhatósága engedelmé nélkül akarja átvitetni az új katediskolába. Súlyos megsértése ez a főváros autonómiájának, amelyet a király által szentesített törvény védelmez. Van-e a polgármesterek erről hivatalos tudomása, tett-e már lépést a sérelem megtorlása iránt?

— Kiadatik a polgármestereknek.

Kasics most a hazáról áttér a fővárosra. Megmérhetetlen szerencsétlenség az, hogy a főváros közmunkáit mind nagyiparosok, nagyvállalkozók kapják. Miért nem gondoskodik a polgármester, hogy inkább a kisiparosok részesüljenek a közmunkákra való vállalkozás áldásaiban.

— Kiadatik a polgármestereknek.

Kasics tovább is interpellál: Panama volt négy évvel ezelőtt valami telekeladás körül. Megtalálhatni a jegyzőkönyvekben, hogy kirol van szó. A tanács azóta folyvást tartja a vizsgálatot, jelen-tés azonban még maig sem került a közgyűlés elé.

— Kiadatik a polgármestereknek.

— Helyes! Helyes!

Pedig ez fontosabb ám a csongrádi feliratról, pattan fel dühösen a budavári Jeremiás, sőt még az is fontosabb, amit most mondandó vagyok. A farkasölgyi temető igazgatója tizenöt sértést hisz a temetőben levő ölben, amely az igazgatósági épülethez van kapcsolva. A sértések hangja nagyon zavarja a sírok bánatos lakóit. Tessék erről intézkedni.

— Kiadatik a polgármestereknek.
Kasics még nem fogyott ki. A fővárosi hivatalnokok nagy részének mellékfoglalkozása is van. Ezt szabályozni kell.

— Persze, persze, — zúgnak a hátulsó padok, de Márkus közbevág:

— Közöltetik a polgármesterekkel.

Következik a budai színház, vagyis a színház. Kasics ajánlja, hogy a budai színház addig állandóan tartson előadásokat, ameddig az állandó budai színház felépül.

— Kiadatik . . .

— A polgármesterek, vág közbe Kasics, de hát miért nem válaszol a polgármester ur rögtön. Én, akár válaszol, akár nem, tovább folytatom. A főváros történetéért negyven ezer forintot akart a tanács fizetni, a budai kisdudóv-egyesület pedig száz forint segédletet kért és folyamodását a tanács elutasította. Az ilyen furcsaságoknak nem volna szabad előfordulni.

Kasicsnak még mindig van interpellációja. A Sashegy tetejét, amely magántulajdon volt, a tulajdonosa potomáron eladta valakinek s ez most be akarja keríteni. A főváros polgárságának erre az üdülőhelyre szüksége van. Hajlandó-e ebben az irányban a tanács lépéseket tenni?

— Majd a polgármester ur felel.

— Felel? No jó, szól Kasics és végre leül. Dr. Hegedüs János a másik napirend előtti szónok. Budán a villamos vasut mentén több helyen rosz a világítás.

— Kiadatik a polgármestereknek.

Dr. Kovács Pál amiatt interpellált, hogy a városházán a legutóbbi közgyűlés idejében rendőrök voltak elrejtözve, azután pedig amiatt, hogy a kanyaró és vörheny terjedésének megakadályozása végett az állami elemi iskolákat máig sem zárták be.

Hetfélfőóra s az interpellációknak csak most szakadt vége!

(A csongrádi felirat.)

Áttérnek a csongrádi felírra.

Rényi Dezső főjegyző röviden ismerteti Csongrád vármegye és Pécs szabad királyi város köztörvényhatóságának a képviselőházzal tervezett feliratát, amely a tárgyalások rendjének helyreállítását s a „törpe kisebbség” visszaélésének megszüntetését sürgeti. Ajánlja a főjegyző, hogy a közgyűlés fogja pártját ennek a feliratnak.

— Halljunk a felirat szövegét! — kiált közbe Kaas Ivor — noha a lapokból és a főváros hivatalos közlönyéből mindenki ismeri. És a főjegyző fel is olvassa.

(Napirend-kérdés.)

Hüttl Tivadar szólal föl elsőnek. Nincs osztály az országban, amelyet súlyosabban érint a képviselőházban hetek óta uralkodó botrány, mint az iparos és kereskedő népet. Tegye félre az ellenzék a személyes ellenszenvet fegyvereit, és ismert hazafiságát a képviselőház asztalán levő nagyon fontos országos ügyek bölcs elintézésével domborítsa ki. Indítványozza, hogy Csongrád vármegye feliratát azonnal tűzze a közgyűlés napirendre és intézzen hasonló tartalmu feliratot a képviselőházzal.

Dr. Vázsonyi Vilmos nem tartja olyan sürgősnek ezt az indítványt, hogy a jogügyi bizottság meghallgatása nélkül napirendre tegyék. A főváros, vidéki törvényhatóságok mintájára, nem csaphat fel a kormány uszályhordozójának.

— Eláll! Eláll! zudul föl az egész terem.

Indítványozza, hogy a feliratot ne tűzzék ki a mai napirendre, adják vissza a tanácsnak és ez a jogügyi bizottság véleménye alapján tegyen majd javaslatot.

Kasics Péter folytonos zajongás közben indítványozza, hogy a felirat fölött való szavazásból az állami és vasuti tisztviselők zárassanak ki, mert különben a dolgot a közigazgatási bíróság elé viszi.

Márkus József főpolgármester: A kifogásnak az ügyrendben semmi alapja nincs és eszerint Kasics javaslata az esetleges szavazásnál itt nem is lesz alkalmazható.

Báró Kaas Ivor: Csongrád és Pécs feliratában súlyos sértések vannak a képviselőház kisebbsége ellen. Azt mondja a többek között, hogy az ellenzék törpe kisebbség.

— Így van! Ugy van!

— Holott ezt a kisebbséget több, mint százhusz magyar kerület képviselője alkotja és senki sincs jogosítva sérteteni, törpének nevezni. Csatlakozik Vázsonyi Vilmos indítványához.

Hüttl Tivadaré a zárzó a sürgősségre nézve. Csak annyit jegyez még meg, hogy nem épen annak a feliratnak a másolatát ajánlja, amelyet Csongrád megye és Pécs városa küldött, hanem csak azt javasolja, hogy egy olyan szellemű feliratot intézzen a közgyűlés a képviselőházzal.

(Kimondják a sürgősséget.)

Névszerint való szavazást kérnek ezután vajjon azonnal tárgyalja-e a közgyűlés a feliratot, vagy kiadja-e a tanácsnak.

Harmincz hét szavazott a halasztási indítvány mellett és száznyolczvan ellene s egy a feliratot azonnal tárgyalás alá veszik.

(A vita.)

Mátyus Arisztid emelkedik föl helyéről és tiltakozik az ellen, hogy a törvényhatóság bírálót mondjon a képviselőház működéséről. A feliratot késséggel pártolná, de azt pártpolitikai szempontok sugalmazták, ami nagyon ki-domborodik a szövegen. Önálló indítványt terjeszt a közgyűlés elé: ne mondjon ítéletet a képviselőház és pártjainak eljárásáról, de fejezze ki óhaját, vajha minél előbb megtalálná a törvényhozás azt a helyes utat, amely időhöz kötött határozatainak kellő időre való meghozatalához vezet és az alkotmányos kormányzatot biztosítja.

Eulenberg Salamon részleteket olvas föl Deák Ferencz és Lánzi Leó beszédeiből, — miközben az elvtársak is kacagnak, — hogy bizonyítsa, milyen káros Magyarországra nézve az Ausztriával való szövetség. A csongrádi felirat pedig bizalmi szavazat annak a kormánynak, amely ezt a szövetséget fentartja. Ennélfogva nem pártolja a feliratot.

Dr. Hegedüs János is ebben a véleményben van.

Kasics Péter panaszkodik, hogy neki és társainak ilyen sokáig kell itt maradniok husz-nyolcz fokos hőségben. Ennek a kormánynak, amely minden jogot lábball tipor, nem szavaz meg semmiféle bizalmat. A nemzet nem fog adót fizetni

— Nem ám, mert Kasics mondja!

— Majd meglátjuk új év után és akkor nem lesz költség se kormányzásra, se katonaságra.

— Hát a penzióval hogy állunk?

— Én nem kapok semmiféle penziót. Ismerik-e Jeroboám történetét? A zsidók panaszkodtak és Jeroboám azt mondta: Apám vesszővel bánt veletek, e miatt jajgattatok. Hát én skorpióval gyötörlek majd benneteket, amelyektől mind elpusztok. Tisza Kálmán vesszővel, a fia, Tisza István pedig skorpióval akarja a nemzetet kormányozni. És azt hiszi, hogy amit tervez, még siker is koronázza.

Indítványozza, hogy a javaslatot a közgyűlés utasítsa vissza, az ellenzék pedig üdvözölje a képviselőházban tanúsított magatartásért s hívja fel a többi törvényhatóságot is, hogy üdvözölj feliratokat küldjenek a ház kisebbségéhez.

Dr. Kovács Pál egy véleményen van Kasicsal.

Dr. Friedmann Bernát nagyon helyesnek tartja, hogy a független polgárok ítéletet mondanak a képviselőház kisebbségének hónapok óta tartó akadékoskodásáról. Nem arról van ott szó, kell-e önálló vámterület, vagy nem, hanem arról, hogy ne legyen semmi. Ő nem pártok ellen foglal állást, hanem az anarchiára való törekvés ellen. Hüttl indítványát pártolja.

Dr. Vázsonyi Vilmos nem tagadja, hogy a képviselőház kisebbsége obstruál, erőszakoskodik, de ennek az erőszaknak régen le kellett rakni az alapját, hogy ma az igazság látszatával tünjék szemünk elé. Ez a kormány szegte meg először az ezernyolczszáznegyvennyolczadiki sajtótörvényt, ez rendelte el a tömérdék házkutatást, függesztette fel az egyesülési és gyűlékezési jogot, ez ellen az erőszak ellen joga van a kisebbségnek erőszakhoz nyulni.

Kilencz óraker báró Kaas Ivor jutott szó-

hoz. Fejtezeti az anarchia napról-napra feavegőbb módon való fejlődését, az obstrukció jogos voltát.

— Olvastuk már az újságban is — kiáltanak közbe innen is, onnan is. Kaas Ivor pedig tovább beszél. Az obstrukció fegyverét helyesnek tartotta valamikor Pollák Illés bizottsági tag is, legalább cikkeiből ő ezt olvasta ki. Attér ezután az önálló vámterület kérdésére, amelyet a vámankénten Lukács Béla volt kereskedelmi miniszter is pártolt s amelynek létesítése végett most a képviselőház minoritása olyan erősen agítál. A kormány ezt nem akarja, ő pedig ennek a kormánynak semmiféle módon nem szavaz bizalmat.

(Személyes kérdésben.)

Lukács Béla személyes kérdésben szól. Kaas Ivor azt mondotta, hogy ő valamikor az önálló vámterület híve volt. Ez tévedés, ő a vámankénten is a vámszövetség fentartása mellett kardoskodott, ámbar az önálló vámterület eszméjét tartja a gazdasági fejlődésünk ideáljának.

Ami a szövegen levő kérdést illeti, nagyon helyesnek tartaná, ha a köztörvényhatóság figyelemzetné a képviselőházat a Ház asztalán levő kérdések megoldásának sürgősségére. (Helyes! Helyes!)

Dr. Pollák Illés nem szólalva föl, ha báró Kaas az ő újságzikével nem foglalkozott volna. Igen is, ő híve volt az obstrukciónak, ez a nézete nem is változott. Az obstrukció a törvényhozás forradalma és a forradalom lehet jogosult is. Hanem azt a pártot, amely most a parlamenti forradalom fegyvereit csatogtatja, nem látta a csatatéren akkor, mikor a közszabadság meggyőrbáltatása ellen kellett volna síkra szállania. És mikor olyan fontos közgazdasági kérdések megoldásának hátráltatására használják fel az obstrukciót, mint aminők most ehető sürgősséggel kerültek a napirendre, akkor ezt a veszedelmes fegyvert ki kell esavarni az ellenzék kezéből. (Éljen! Éljen!)

(Az utolsó.)

Dr. Szalay Mihály és Mezey Péter vannak még szólásra följegyezve. Mind a kettőt kéri, mondjanak le a többség kapacitálásáról, de Szalay is, Mezey is elmondja amire készült: nem pártolja a föiratot.

Kasics Péternek volna még néhány szava. Megilleti mint indítványozót a zárszó joga és ő a jussát nem is hagyja. A hatalom ellen az aranybulla kötelezte a nemességet jogszerelem esetén fegyverrel is sikraszállni. Ez csak a múlt század elején szűnt meg. Az óta uralkodik a mostani rendszer. A sérelmek azonban már olyan súlyosak, hogy vagy bukniuk kell a rendszernek, vagy újra beköszönt a Bach-korszak. Voltak a miniszter-einöki széken más emberek is. Batthyány, gróf Andrassy . . .

— Azokat is szidták!

— Azok ellen soha sem volt olyan elkéscedés, aminő a mostani ellen lépten-nyomon tapasztalható.

— Éljen Bánffy! kiált közbe valaki, és percekig éljenez utána a nagy sokaság.

Az önálló vámterületre régen vágyakozik az egész magyar ipar s a kormány ezt teszi most tönkre. Tessék csak megkérdezni az iparosokat!

— Ne éljen vissza a bizottsági tag ur, a szólásjoggal. Térjen a tárgyra és fejezze be a beszédet — figyelmezteti az elnök.

Ezután a felirat ellen tett indítványát ajánlhatja.

(Szavazzunk!)

Elnök: Már most több szónok nincs, következik a szavazás.

A halasztási indítványra szavaznak először, amelyet Eulenberg proponált.

Mindössze huszonegyen állanak fel az indítvány mellett.

— Meg kell olvasni őket, szólal föl valaki a többségből.

— Akkor névszerinti szavazást kérünk, kiabál a kisebbség.

És a következő kérdésben már névszerint is szavaznak. Hüttl Tivadar indítványa volt ez: Fo-

gadja el a közgyűlés a feliratot és maga is hasonló sérelmet terjesszen a képviselőház elé.

Báró Podmaniczky Frigyeset zajosan eljenzik, mikor szavaz.

Kun Gyula tanácsnok nem fogadja el Hüttl indítványát.

A szavazás eredménye pedig ez:

Százhetvenhat elfogadja az indítványt, pártolja a feliratot, huszonegy pedig nem.

Akik nem fogadják el az indítványt, a következők:

Boros Soma, Breslmayer Kálmán, Breslmayer Román, Frivaldszky Sándor, Gebhart József, Hegedűs János, Kaas Ivor, Kléhl László, Kovács Pál, Springer Ferencz, Kasics Péter, Stern József, Rosenberszky Ödön, Mezey Péter, Véry Károly, Szalay Mihály, Hahóthy Sándor, Vázsonyi Vilmos, Kun Gyula, Némái Antal, Szadovszky József.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Harcz a milliókért. Sok pört kavart fel az a polgári pör, amelyet a főváros indított gróf Károlyi Sándor ellen azért a földcsávért, melyet a kaposztásmegyéri vízmű kiépítésekor használtak fel. Az Újpest és Rákospalota közt fekvő földterület gróf Károlyié volt. Eleinte békés uton folytatta a főváros a kisajátítási alkudozásokat a tulajdonossal, de ez nem vezetett eredményre. Gróf Károlyi Sándor harmadfél millió forintot követelt, a főváros pedig csupán nyolczszázezer forintot ajánlott fel. Mikor ez az ajánlat nem talált elfogadásra a grófnál, megindította a kisajátítási pört a budapesti törvényszék előtt, amely a telekért gróf Károlyi Sándornak 464.564 forint 46 krajczárt ítél meg. Az ítélet ellen gróf Károlyi Sándor a királyi táblához felebbezett, mely ma foglalkozott az ügygel. Hiányosnak találta az iratokat, ítéletet a tábla nem hozott, hanem az iratokat kiegészítés végett visszaküldte a törvényszékhez.

— Királysértő paraszt. Vaskó János tolnamegyei paraszt a korcsmában összeszólalkozott Sütő Józseffel, akivel valami határ-kiigazítási pöre volt. Beszéd közben sértő szóval illette Vaskó a király személyét. A beidézett tanuk a törvényszék előtt, amely elé Vaskó királysértés miatt került, kivétel nélkül terhelően vallottak volt és a korcsmahátsra egy havi fogházbüntetést szabtak ki. A királyi ítélőtábla három havi fogházra emelte föl a vádlott büntetését. Ezt az ítéletet ma a kuria is helybenhagyta.

— Egy szoczialista lap sajtópöre. Az aradi „Uj világ” című szoczialista hetilap ellen ma volt október óta a nyolczadik sajtótárgyalás a nagyváradi sajtóbírósal előtt. Török Géza aradi asztaloslegény három cikket írt a nevezett lapba, melyeket az ügyészség osztály- és hatóság ellen való izgatásért inkriminált. A tárgyaláson a vádlott nem jelent meg. Balázs Elemér ügyész vádbeszéde után az esküdtzék csak egy cikkre nézve hozott marasztaló verdiktet, arra a cikkre, melyet Török a balmaz-újvárosi zendülésből kifolyólag a csendőrség ellen írt. A vádlottat in contumaciam két havi államfogházra ítélték.

— A királyné gyilkosa. Egyes közleményekkel szemben, amelyek szerint a királyné gyilkosa földalatti, sötét és dohos pinczében fogja tölteni bűnhődésének hat első hónapját, azt jelentik Genfből illetékes forrásból, hogy mindebből egy szó sem igaz. Az élethossziglan elítéltek bánásmódja semmiben sem különbözik a többi foglyokétól. Az első hat hónapot mindenesetre külön cellában fogja eltölteni Luccheni, sőt ezt az időt meg is hosszabbíthatja a fogházi igazgató; ha a belügyminiszter, aki a fogházak fölött való felügyeletet gyakorolja, beleegyezik. Az elítéltek egyelőre egyedül kell dolgoznia, de később a közös műhelyekbe is bebozsátják. Még nem állapították meg, melyik cella lesz Lucchenié, de bizonyos, hogy földalatti nem lesz, hanem elsőemeleti, amelybe szabadon áramlik a világosság. Évenként négy látogatást fogadhat és négy levelet írhat. Morieaud, Luccheni védője, mint nekünk táviratozák, tegnap a Lucchenivel folytatott beszélgetés

után Luccheni sem miségi panaszt visszavonta; ennél fogva a Luccheni ellen hozott ítélet jogerőssé vált. Ma, röviddel éjfélt előtt, Luccheni erős csendőrkíséret mellett az igazságügyi palotában levő vizsgálati fogságból az „Eveché” című börtönbe viték, amelynek falai között fogja az életét eltölteni. Az elszállítás alkalmával magaviselete teljesen elletében állott eddigi magaviseletével, mert nagyon hallgatag és bágyadt volt.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Fogarassy József trencsoni ügyészségi díjnokot a jársapali jársbírósalhoz irnokká, a budapesti ítélőtábla elnöke Bergel Lipót ügyvédjelöltet a budapesti ítélőtábla kerületére díjas joggyakornokká nevezte ki, a temesvári ítélőtábla elnöke Schlott Viktor beszercei ügyvédjelöltet a temesvári ítélőtábla kerületére segélydíjas joggyakornokká, az eperjesi pénzügyigazgatóság Klein Adolf Sámuel kis-szebeni lakost a kis-szebeni adóhivatalhoz segélydíjas adóhivatali gyakornokká, a pozsonyi pénzügyigazgatóság Nekanovich Kálmán nagyszombati lakost adóhivatali ingyenes gyakornokká, a nyitrai törvényszék elnöke az érsekújvári jársbírósalnál üresedésben volt III-ad osztályu hivatalozgai állásra Mandák János érsekújvári jársbírósalgi fogházort nevezte ki.

Árverések a fővárosban. Rémi-szálloda igazságal VIII. kerület, József-körut november 26. Pártos Béla igazságal VIII. kerület, Sándor-utca 23/a. november 24. Singer Lázár és fia igazságal VI. kerület, Teréz-körut 25. november 24. Singhoffler Ágoston igazságal IX. kerület, Imre utca 9. november 25. Feldmár Márton igazságal X. kerület Jászberényi-ut 16. november 25. Pfán Károly igazságal VII., Károly-körut 9. nov. 27. Singer Simon igazságal V. kerület vigszinház-utca 3. november 29. Indrák József igazságal VII. kerület kerepesi-ut 6. november 29. Deutsch Sándor igazságal VII. kerület, király-utca 93. november 24. Horák Endre igazságal IV. kerület, molnár-utca 35. és VI. kerület, Városliget, kereskedelmi muzeum november 26. Hartmann Vilmos igazságal VII. kerület, Erzsébet-körut 23. november 24. Färber Armin igazságal VI. kerület Gyár-utca 28. Stefka József igazságal VIII. kerület, kistáció-utca 5. és Kisfaludy-utca 10. november 24. Körösi Lipót igazságal VII. kerület, Elemér-utca 22. november 28. Schöffler Ignáz igazságal V. kerület, bécsi-utca 7. november 24. Lónyay Sándor igazságal VII. kerület, Erzsébet-körut 27. november 24.

A vidéken. Pápay Géza Deménden (Ipolság) december 6. Kluzacsek Jatelik Mária igazságal Somorján december 2. Tanács József ingatlana Alberti (Monor) községházánál december 22. Forró Albert igazságal Során (Közdi-Vásárhely) november 26. Orosz Pál igazságal Zala-Egerszegen és Némefaluban november 28. illetőleg 29. Dohosán György ingatlana Beregszó (Temesvár) községházánál 1899. február 15. Lukács György Samu ingatlana Halmágy (Kóhalom) községházánál december 22.

Pályázatok. (Budapesti Közlöny 270. szám.) A beszercei adóhivatalnál adótszti állásra, a privigyei (Nyitra) jársbírósalnál segédelekkönyvvezetői állásra, a mezőkövesdi (Miskolcz) jársbírósalnál végrehajtói állásra, a selmeczbányai bányai igazgatóság kerületében segédmérnöki állásra, a miskolczi államépítészeti hivatal kerületében utmesterei állásra, a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság kebelében pénzügyi titkári állásra, a gyergyó-szent-miklósi (Csik-Szereda) jársbírósalnál irnoki állásra, a nagyvátói (Kolozsvár) jársbírósalnál irnoki állásra, folyamfelvigyázói állásra a Bégacsatornán, a komáromi törvényszéknél telekkönyvi átalakító díjnoki állásra, brassói pénzügyigazgatóság kebelében fogalmazói állásra, a segesvári pénzügyigazgatósághoz tartozó megyesi adóhivatalnál ellenőri állásra, a szegedi pénzügyigazgatóságnál kezelési gyakornoki állásra, állatorvosi állásra Pápán lehet a folyamodásokat benyújtani.

NYILT-TÉR.

A legnagyobb gavallérok

Is viselhetnek feltűnő olcsó árért kézen kapható ur ruhákat, ha szükségleteiket nálunk szerzik be. A mesterszabást czégünk előkelő hírneve biztosítja, a munka kivételét pedig az üzlet képe elárulja. Méret utáni megrendésekre külön szövetraktárunk van, kizárólag tisztá gyapju-és valóban gyönyörű mintájú kelmékből.

Karácsonyi és Társa

férfi-szabók

IV. ker., Múzeum-körut 39.

Menyasszonyi kelengyék

ágyneműek, szolid kiállítású fehéreneműek, mindensaját műtermemben készítve. Vászón, siflon, kél- és góphímzések.

MANDEL I., BUDAPEST, Deák-utca 7. sz.

SZERELEM NÉLKÜL.

Francozia regény.

Írta: PIERRE DAX.

— Mézeshetek . . . csak saranyukká ne legyenek . . . gondolta magában. Mikor visszajött, letette a czukorkákat és az ujságokat.

Lucienne kitekintett és egy félfülmű tolettet kísért figyelemmel.

— Micsoda pompás öltözködés! kiáltott fel. — Az . . . ? szölt Lamoureyre kihajolva de Cernoy asszony és Labriche ur.

— Barátok ? — Oh nem kedvesem . . . különben igaz, te nem ösmersed a nagyvilági alakokat. Majd elmegyünk a „Conversio” című darabhoz s megösmersed ezt a típust . . . Ott együtt kocsikáznak a variétéba, emezek pedig vonatra szállnak, hogy elmenjenek . . . nos, tudom is én hova !

— Nem viselik ugyanazt a nevet, tehát nem férj és feleség ? — Inkább barátok . . . nagyon is barátok . . .

— Ah! kiáltott fel Lucienne, ki nem értette a férje gunyos hangját. Igen, menjünk el a „Conversio”-hoz, mert én épenséggel nem vagyok tisztában ez urral és hölgyével.

— Nos hát, Lucienne, érted meg, hogy az egy félvilági . . . Becsületemre, kedvesem, te mitsem láttál, mitsem hallottál, mint az előbb is mondtam. Az olyan nő, ki barát . . . pusztán barát . . . nos, hát barát . . . érted . . . amennyire barátja lehet egy nő más asszony férjének. Teszem, például, ha kedvem kerekednék egy szép napon, hogy kísérteljem a bois-ba egy hölgygel . . .

Lucienne kipirult a felháborodástól és félheszakította Abelt: — Egy nő férfi! Feltételezem, hogy az ilyen dolgok nem gyakoriak, ha már megtörténnek is . . .

— Kedvesem, magyarázta Lamoureyre, ha megszüntünk báránykák lenni, hát farkasokká leszünk . . .

Az utazó hölgy fel és alá járt Lamoureyreék kocsija előtt. Lucienne végigmérte őt tekintetével. Öltözködésében nem volt semmi kirívó; csak úgy viselkedett, mint más hölgyek. Semmi sem igazolta Lucienne előtt, hogy a

férje nyilatkozatai valók, pedig azok soká mondtak.

Azután az időjárásról beszélgettek, roppantlák a czukorkákat s hogy mondjon valamit, Abel azt kérdezte, vajjon divatosak-e a hajfödrek, mik Lucienne homlokát övezik? Az igenlő válasza Abel így szölt: — Furák ezek a divatok igazán! . . .

Azonban valami különbséget kellene tenni a tisztességes és nem tisztességes asszonyok hajviselete között.

Lucienne szemei könnyekkel teltek meg. — Nem tetszik neked a hajviseletem ? — Nem mondhatnám . . . de úgy látszik . . . egyébként, amint akarsz . . .

Ezek a vitatkozások egész lényegteleneknek látszottak, azonban a fiatal asszony kedélyhangulatában meghagyták kellemetlen nyomait.

Az észjárásuk és izlésük egészen különböző: mire fog ez vezetni? Valóban, Lucienne előtt kedvezőtlen kilátások nyíltak a jövőre nézve. Első dolga az lesz, hogy a legközelebbi reggelen olyképp felsülkődjék, hogy a viselet arcához is illő legyen, az urának is tetszők, megtalálva benne nagyvilági izlésének kielégítését.

Lucienne hátradől és lecsukta szemeit. — Fáradt vagy ? — Épen nem.

Abel szembeült vele, elmélyedt az ujságolvasásba, azt híven, hogy Lucienne pihenni akar. De nem jött szeméire álom. Gondolatai messze kalandoztak. „Mily ostobának kell, hogy találjon örökös félelemmel . . . Nem tudok semmit . . . épen semmit . . . nincs bennem semmi közös vonás azzal a világgal, melybe belépni készülök: mesterre van szükségem . . . Ha az ő szíve is úgy dobogna, mint az enyém, csodákat tehetne velem . . . De én nem értem őt: ő siketnéma. Egy siketnéma férj! . . . micsoda szomorú állapot! . . . Oh, a borzadály fut végig rajtam . . . De az egyedüli meg nem értett nő vagyok én ezen a világon?”

Lelkében, melyet a gondolatok e szárnyalása felizgatott, folyton visszhangoztak e szók: „teszem, ha kedvem kerekednék egy szép napon kísértelni a bois-ba . . .”

A vér arcába szállt s felháborodva mormogta: „Megölném azt a nőt!” — Mi bajod, Lucienne ?

- Semmi. — Reszketsz. Tán fázol ? — Nem. — Megérkezünk, burkolózz be jól. — Szükségtelen, melegen van. Megérkeztek Párisban.

Lamoureyre szolgálja a Boulevard Saint-Germain-en levő palotáját valóságos tündérekertté varázsolták. Virágdísz és ragyogó világgosság töltötte be a termeket. Lucienne káprázva járt-kelt, kérdezett, mosolyogván a csélelésekre, mely az új urnő körül szorgoskodott. Mint olyan ember, ki lakását maga alakította át nagy költségen s aki még minden tárgy árára emlékszik, Lamoureyre azon volt, hogy Lucienne mindent megbámultasson. Kereste arcában nyomait a meglepetésnek előlött, hogy a Mésanges-villabeli egyszerű berendezés után ennyi pompa veszi körül. Lucienne nem tudta értékét sem a valódi szőnyegeknek, sem a kincsekért erő faragványoknak és dacára férje igyekezetének, hogy lelkesedést ébresszen benne e holmik iránt, Lucienne hidegeknek találta a falakat, melyeket sem festmények, sem olyan apróságok nem díszítettek, miket ő szeretteit.

Csupán udvariasságból talált szépnek mindent.

— Látod Lucienne, mindez tiszta ébenfa, nem ám utánzat ! — Igen csinos.

— És egészen új . . . a tied Lucienne, meg vagy elégedve ?

(Folytatása következik.)

Felelős szerkesztő: Kálnoki Izidor.

Advertisement for Heim H. Budapest és Bécs. Includes text: 'A fenttalálói Dr. Meidinger tanár úr által kizárólag hitelesített Meidinger kályhagyár Heim H. Budapest és Bécs. os. és kir. udvari szállító. Kifőnök hírnevű és s. kir. kiz. szab. kályháink MEIDINGER-OFEN H. HEIM valóságban oszákis főkénekben Budapestben, Thonet-udvar, kaputatók.'

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. november 23-án.

Table with multiple columns listing market prices for various goods like 'Állampapírok', 'Záloglevelek', 'Elsőbbségek', 'Részvények', 'Bankok', 'Takarékpénztárak', 'Közlekedési vállalatok', 'Sorsjegyek', 'Pénznekem'. Each entry includes a description and numerical values.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, 1898. csütörtök, november 24-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Évi bérlet 30f. Havi bérlet 21.

Denise.

Színjáték 4 felvonásban. Írta: J. Dumas, fordította: Paulay.

Személyek:

Bartholomaeus Mihályfi, Maria bánya Cs. Alszegi, Károly Ujházi, Bragotó Feleki, Denise Hegyesi M., Tótványi Barsanyi, De Tousez Lendvayné, Fernand Császár, Pontferrand Szacsay, Pontferrandné Szacsayné, Clarisse Ligeti, Szilva Deák.

Kendete 7 óraker.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Rendkívüli házielőadás 5. sz. Áz Erkel Ferencnek felállítandó sírjének javára.

Pollini-Bianchi Bianca asszony vendégtalálkozó díszelőadásul 300-adszor.

Hunyadi László.

Nagy opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzte: Erkel F. Szövegét írta: Egressy B.

Személyek:

V. László Kiss, Csillei Ulrik Szendrői, Hunyadi László Pórtó, Hunyadi Mátyás Kacser M., Gám, nádor Ney D., Blätterbauer Blätterbauer, Erzsébet Bianchi, Egy hölgy Berts M., Egy nemes Kárpát.

Kendete 7 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ

Nagy bérlet 22. Havi bérlet 10.

Sok hűhó semmiért.

Színjáték 5 felvonásban. — Írta: Shakespeare. Fordította: Arany László.

Személyek:

Don Pedro Somló, János Irányi, Claudio Pálfi, Benedek Nádai, Leonato Szegedi, Hero Maróthy, Beatris Csillag, Gulagonya Vixvári, Bunkós Gabányi.

Kendete 7 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Gyermekelőadásul

Hófehérke és a hét törpe.

Kendete 7 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ

Bibliás asszony.

Operette 3 felvonásban. 4 képből. Szövegét írta: Antony Mars és Maurice Hennequin. Fordította: Heitai Jenő. Zenéjét szerzte: Victor Roger.

Személyek:

III. Ernő Kémeth, Chateaufort Szirmai, Benyegye herceg Solymosi, Ponthicket Lubiczky, Fezzini gróf Kovács, Celestin, karmester Tollagi, Öreg herceg Ujházi, Joltvet Vámai, Fontgibaud Horváth M., A polgármester Horváth V., Chateaufort Edith Nagy Klára, Tücs, kincsozó Z. Bórdi, Marechalné M. Csatai, Szarac Paulson Gácsi M., Teréz Vághy, Pamela Hasmány I., Carmen Haskós E.

Kendete 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ

922. szám. 922. szám.

Katonák.

Eredeti színmű 3 felvonásban. Írta: Thury Zoltán.

Személyek:

Udvardy Ferenc Balassa, Udvardy Pál Fejyvási, Anna, a felesége Hetényi A., Ferenc, fiúk Halász J., Fethő Béni Hegedűs, Zoussina Makócsy, Klára, leányok Kalmár P., Veress Akos Góth, Brandt, ezredes Székely, Gómbit, leányok Bórdi, Masfay Sándor Beregi.

Kendete 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

L. Komáromi Mária asszony fellépésével.

A garasos kisasszony.

Operette 4 felvonásban. Írták: Mars és Desvallières. Fordították: Reinert Ferenc és Makai Emil. Zenéjét szerzte: Planquette. Ékett.

Személyek:

Napoleon Gerék K., Michel Borcsika Székely K., Anatól, péklegény Szendrői, Rascalon Boness E., Brignolet, pék Halász E., Kádor, a fiú Kalmár J., Taurin Mátyás J., Gregoire Mihály, Pavillon Károly, Marion Kornárovi, Rascalon Vlád Gómbit.

Kendete 7 és fél óraker.

Színházi műsorok.

Table with 7 columns: Színház, Műsor, Műsor, Műsor, Műsor, Műsor, Műsor. Rows include Póntek, Szombat, Vasárnap d. u., Este.

Kőbányai Király-Sörfőző-részvénytársaság.

Alaptőke: 4,303.000 korona. Telefon: 61-50.

„Góliát-Malata-sör.”

Bajor módra készült ezen legjobb sörgyártmányunk arra van hivatva, hogy az enemű külföldi árúkat kiszorítsa.

Kellemes zamata miatt kiváló üdítő ital és gyógyhatásánál fogva a legelső orvosi szakemberek melegen ajánlják: különösen dr. Kőrösi Frigyes és dr. Kétyi Károly egyetemi tanár urak tanúsítják, hogy ezen sör sikeresen használható a bizonyult. Idegbajokban, vérértelenség-nél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél malata-sörünk valószínűs gyógyyszer.

Árak vidékre:

Nagy láda: 60 kis palackok 6 frt, betét 4 frt, összesen 10 frt. — Kis láda: 30 kis palack 3 frt, betét 2 frt, összesen 5 frt budapesti vasúti állomásra szállítva utánvétellel.

Hónapokig eltartható. A ládákért és palackokért adandó 4 frt, illetve 2 frt betétet — azoknak bérmenten visszaadandók — visszaszolgáltatjuk. Megrendeléseket elfogadjuk: Gyári irodánk Kőbányán. Városi irodánk: VII., Kortárs-u. 40. és vidéki raktárosaink. Budapestben kapható minden nagyobb fűszerkereskedésben és poharanként a Quisisana buffethen Váci-körút 12.

Kőbányai Király-Sörfőző-részvénytársaság.

Finom női fehérneműket és menyasszonyi kelengyéket

jutányos árban, legnagyobb választékban ajánl

Kanitz Ferencz és Tsa

szepességi vászonraktára

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 11

Csakis ezt kérje: „Cognac” (Három csillag) Louis de Salignac & Co. gyártmánya Cognacban.

Szép Hölgy-és leánykalapokat

minden vásárlónak, ne mulassza el a t. hölgyközönség

KNAPP LUIZA

női kalap- és műanyag-termék, József-körút 33. sz. (a Békősz-térről szemben) folkorosul.

Nagy választék a legjobb divatu díszített kalapokban, olcsóbb árban mint bárhol. Új divatos kalapok, Tócsa, Tócsa, Tócsa és Borsosy kalapok, új divatos divatú formában, új színekben, díszítve frt 2.-, 2.50, 3.-, 3.50, finomabbak 4.50. Kalapok, kesztyű és celyembarszony. hölgykalapok valódi tollal díszítve, új divatos színekben frt 2.50, 3.50, 4.50, finomabbak 6 forint.

Képes Lovaslapok

legnagyobb választékban, egy-egy (csak 10) újabb lapok.

- I. sz. vagy 25 db Budapesti lapok... frt 1.-
II. sz. 25 db. Kőrösi lapok... frt 1.-
III. sz. 25 db. művészeti lapok... frt 1.50
IV. sz. 25 db. legújabb lapok... frt 2.50

Albumok nagy választékban 1 frtől 5 frt. Postán 20 kr. porto hozzáadásával bérmenten, vagy utánvétellel KANITZ C. és FIAI Budapest, Dorottya-utca 12.

Foxtos önvédelemre.

Buldog-Gemesis 6 lövőtűz revolver csak

4 frt

Börténés, szíjjal és tollnyelvel 5 frt. Vadászfegyverek nagy választékban. FÖLDESSY L. puska- és revolvergyártás, Budapest, Károly-körút 3. Vidéki szállítás és utánvetel vagy pénz előletekkel. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hírtörő-féle Horgony Pain-Expeller.

Liniment. Cepsidi comp. Ezen kitételnek elismert tulajdonságai miatt a legújabb berendezésű előtűzű horgony-vegyjegy-tökinteni.

Való-

di Innezia különlegesen sok csokis F. Bonagránád filó legújabbosabb párisi gyártású legújabbosabb besorozhatók Polgár Sándornál Budapest, Erzsébet-körút 50. Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték.

Leghíresebb bel- és külföldi gyártmányú zongorák, pianinók és harmóniumok, a zenepalotában Sternberg Armin és Testvére

cs. és kir. udv. szállítók zongora-termeiben Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút) sarkán. Nagy kölcsönözni intézők. Zongorahangolási és karbantartási évi bérletek a fővárosban. Egyszeri hangolás 2 frt.

A nagy krach!

New-York és London az európai szárazföldöt sem hagyták kíméletlenül és így egy nagy esztendő-gyár képződött. Ezen esztendő-gyár képződött nagyon csokly megteremtése ellenében eladni. En vagyok felhatalmazva ezen megfizetés keresztülvételére, Ennélőgra mindenkinnek megküldöm a következő tárgyakat csupán frt 6.60 megfizetés ellenében, és pedig: 6 db legfinomabb asztali kés, valódi angol pengével, 6 db amerikai, szabad, ezüst villát új darabban, 6 db amerikai szabadalmazott ezüst-ovónalat, 12 db amerikai szabadalmazott ezüst-kávéskanalat, 1 db amerikai szabadalmazott ezüst-levesszerűt, 1 db amerikai szabadalmazott ezüst-tojómért, 2 db amerikai szabadalmazott ezüst-tojás-kohelyt, 6 db angol Victoria-alsótálzat, 2 db felhúzó kettős asztali gyertyatartót, 1 tészterőt, 1 db legfinomabb csokortököt.

44 db összesen csak frt 6.60. A fenti összes 44 tárgy szelőt 40 forintba kerül és most csak frt 6.60 minimális áron kaphatók. — Az amerikai szabadalmazott ezüst teljesen felőrözött, mely az ezüst-szint 25 évig tartja, amiért jóllálag vállaltatik. A legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés nem szédülgesen alapul, mely szerint ezennel nyilvánosan kötelezem magamat mindenkinnek, akiknek az áru meg nem felel, az összegét minden akadály nélkül visszatéríteni; és senki ne mulassza el ezen kedvező alkalmat, hogy ezen diszpenzifurát meg nézze, mely

menyegző és alkalmi

ajándékul minden jobb háztartás részére kiválóan alkalmas. Kapható csupán:

A. HIRSCHBERG'S

Hauptagentur d. vereinigten amer. Patent-Silberwaarenfabriken. Wien, II., Rembrandtstrasse 19/0 Telefon Nr. 7114.

Szűkület a vidékre utánvétellel vagy az összeg előlegezés be küldésével. Tisztító por hozzá 10 krajczár. Csak a meliékelt végjeggyel valódi (egyszerű) éru.

Kivonat az előzőleg íratottból. Kérem, hogy megkísérli a megvásárolt tárgyak előadását: kérek még egy kéldeményt 6 frt 60 krajczár. Belső Bányász.

A kéldeményt megkapjam s azral megvágyok előadásra. Laid, 1898. szept. 1. G. Chotak-Gudenus gróf. A kéldett legújabb megváradással kaptam, kérek még egy nagyobb kéldeményt. Budapest, II., Fő-utca 7. Dr. Pakkeri Alajos, cs. és kir. katonai orvos.

LIGETI BÉLA OSEMÉGE, BOR, TEA, RUM, MAGYAR ÉS FRANCOZIA PEZSGÓK, COGNAC és DÉLIGYÜMÖLCS KERESKEDÉSE MINDENKÉNT FELVÁGOTTAK, SAJITOK ÉS TEA-VAL BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 74. SZ.

PROPELLER-szálloda. Budapest, VI., Sziv-utca 52. Andrásy-ot és Podmaniczky-utca között. Van szerencsém a n. é. közönségnek h. tudomására hozni, miszerint fent nevezett cím alatt szállodát nyitottam. Az izlésesen berendezett szobák 80 krtól fejjebb állnak a t. közönség rendelkezésére. Kitűnő konyha. Pontos kiszolgálás. Kitűnő tisztelttel a szálloda-tulajdonosa.

Ép most jelent meg: B. Rajz-és vízfestészeti szerek építészeti építői és műszaki-kellékek árjegyzéke Seefehner J. L. cs. és kir. udvari papir-, rajz-és festészet-kereskedésből Budapest, IV. ker., Váci-utca 9. Bárkinek ingyen és bérmentve.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Kiadóhivatal:

Előrefizetendők készpénzben, levélbélyegekben vagy postautalványon.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár

ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czélszerű az apró hirdetést postautalványon beküldeni s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levélgjegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK

ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következő újszámokban:

- I. ker., Tárnok-utca 22. **Özv. Balaszcik György** vez. ügyvezetője.
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos** fűszerkereskedője.
- IV. „ Ketskeméi-utca 14. sz. **Szántó Márk** dohányüzemese.
- IV. „ Harisch-bazár **Déval József** dohányüzemese.
- IV. „ Petőfi-tér 3. szám **Hemetsch A. J.** dohányüzemese és újszámolója.
- V. „ Nagykörű-utca 20. sz. **Löwinger Gyula** fűszerkereskedője.
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Well Vilmos** dohányüzemese.
- V. „ Váci-körút 6. szám **Morano János** dohányüzemese.
- V. „ Sipót-körút 22. szám **Wellék Izidor** dohányüzemese.
- VI. „ Teréz-körút 54. szám **Breuer Miklós** dohányüzemese.
- VI. „ Andrássy-ut 48. szám **Rebeczy Hanna** dohányüzemese.
- VII. „ Erzsébet-körút 50. szám **Heisler Béla** dohányüzemese.
- VII. „ Erzsébet-körút 7. szám **Frensz J.** dohányüzemese.
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérháza **Sopronyi V.** dohányüzemese.

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségeesen megadnak.

„Poste-restante“ hirdetések bélyegilletékesek.

Apró hirdetések 20 krajczáron alól nem közöltetnek.

LEVELEZÉS.

Édes kis mama. Néma anyának fia sem érti szarát öreged. 2359-1

Royal-kávéházi gyönyörű szöke asszonyt hol és mikor láthatnám? Könyörgőben, izentesse meg, a kezét sokszor csókoló Szökejének. 6894-1

Sovagom. Megvallom, vakmerősége imponál nekem. Véletlen találkozásunknál, bár nem adtam határozott ígéretet semmire sem, most is csak azt mondom, hogy a további ismerkedés nem lehetséges. Kötelességem van magammal, szüleimmel és az egész világgal szemben. Ha ön a kellő tisztességes szándékkal van felfegyverkezve, úgy természetesen minden más beszámolás alá esik, de ha azt hiszi, hogy ön könnyű kalandrá jár portyázni és én kellő médium vagyok, úgy téved. Az ön válaszában rejtek az én válaszom is. Isten önnel Váci-utczai. 6936-1

Édes kicsikém. A leveledben említett dolog teljesen alaptalan aggodalom és féltelme mutat. Hogy szép vagy-e vagy nem, azt csak bízd reám. Lelki szépséged fénye elhomályosít minden testi szépséget. Az előbbi állandó, utóbbi pedig mulandó. — Szeretlek! Szeretem a lényedet, jellemedet és egész valódat. Eszem és szívem egyesül azon szeretet ápolásában, melyet irántad érzek. Egy angyal vagy, ki egész családját fenntartja, dolgozik és fárad. Ily fiatalon belesodorra az élet küzdelmébe és onnan győztesen kerülve ki, olyan dolog ez, mely nem mindennapi. És az ily nem közönséges lényt feleségül bírhatni legfőbb vágyam. Ha még most se görztelek meg átható szerelmemről, úgy legközelebb fényes bizonyítékot adok kezéidbe. A viszontlátásra Doktor. 6934-1

Közömbös lélek. Adjon már jelt magáról, ha nem haragszik. 6938-1

Csinos és szelímes fiatal ember barátságát óhajtja egy igen csinos és kedves asszonyka. Leveleket a kiadóhivatalba kér „Titok” jelleggel. 6892-1

Fiatal hivatalnok szeretné a detatant egy szép hölgy társaságában eltölteni. — A ki erre hajlandó, írjon „Sohse bánja meg” jelleggel a kiadóhivatalba. 6890-1

HÁZASSÁG.

Keresek barátnóm részére, ki egy csinos, háziasszonynak nevelt, római kath. vallású árvalány és szép butor- és kelengye felett rendelkező, egy biztos keresettel bíró iparost vagy kereskedőt. Komoly és nérvél ellátott levelek „Árva Gizi” jelleggel ellátva e laphoz kérek. 6756-2

VII. kerület, József-körút 65. szám.

Önálló 29 éves komoly keraskedő házasság ezébjából óhajt megismerkedni egy csinos, középtermetű fiatal intelligens leánnyal. 2000 ftt hozományra reflektál. — Szíves levelet a kiadóba kérek és „Komoly szándék” jellege alatt kérem azt e helyen jeleztetni. 6898-2

ALLÁST KERES.

Házgondnoki állást keres egy kellő biztosítékkal bíró hivatalnok. Bővebbet személyesen. Megkereséseket „Ügyes” jellege alatt kérek. 6888-3

Heti- vagy időszaki laphoz szerkesztőül, vagy munkatársul ajánlkozik kitűnő szakember. Esetleg azok expedialását is elvállalja. Ajánlatok a kiadóba „Heti lap” czimen kéretnek. 6792-3

Kisasszony, ki már nagyobb irodákban alkalmazva volt, gyorsírás és gépirásban kitűnően jártas, megfelelő állást keres. Hajlandó az állást próbára ingyen is elfogadni. Czime a kiadóban. 6802-3

Házikisasszonynak ajánlkozik jó családból való fiatal árva leány. Czim a kiadóhivatalban. 2353-3

Hivatalnoknő, ki jelenleg egy nagy üzletben van és a kereskedelmi szaktanfolyamot kitűnő sikerrel végezte irodai állást keres. Szíves megkereséseket a kiadóhivatalba kér „Szorgalmas” jellege alatt, hol a czime is megudható. 6906-3

Házmeister, 42 éves, gáz- és vízvezeték-, telefon- és telegrafkezelő állást keres egy nagyobb házban. Ajánlatok „Házmeister” czim alatt kéretnek a kiadóhivatalba. 6710-3

Bármilyen írásbeli munkák végzését, levelek másolását, vagy czimszalag írását elvállalja szerény igényű fiatal ember. Czim a kiadóhivatalban. 6854-3

Tisztességes árva lány elírúsitónőnek ajánlkozik, vagy hasonló foglalkozást elfogad. Czim a kiadóhivatalban. 2343-3

Kisasszony, ki a kereskedelmi szaktanfolyamot igen jó sikerre, végezte gép és gyorsírás tudja, szerény feltételekkel állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 6858-3

Német levelezőnek ajánlkozik egy megnyerő külsejű fiatal ember több évi gyakorlattal, aki mérlegképes könyvelő, szorgalmas önálló munkás. Czime a kiadóban. 6753-3

ALLÁST KAPHAT.

Zárs kerestetik egy igen jól jövedelmező nagy vállalkozóhoz 3-4000 fttal. — Bővebbet személyesen. Levelek a kiadóhivatalba intézendők „Szerencse” jellege alatt. 6780-4

Kisasszony, ki már művirág-üzletben alkalmazva volt és e szakmát teljesen érti. Állandó alkalmazást nyer. — Ajánlatokat a kiadóhivatal közvetít „Művirágüzlet” jellege alatt. 6748-4

Mészegetőhöz vezető kerestetik. Ajánlatok „Mészegető” jellege alatt a kiadóhivatal közvetít. 6878-4

Helybeli nagykereskedés keres egy ügyes szakképzett könyvelőt. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők „W. W.” jellege alatt. 6884-4

OKTATÁS.

Zongora-órák adására ajánlkozik egy házban mint házon kívül, a bécsi-konzer-vatóriumot kitűnő sikerrel végzett zongoratanárnő. Elsőrendű referenciákkal. — Czime a kiadóhivatalban. 6822-5

Correpetitornak ajánlkozik gymnásiumi vagy kereskedelmi iskolai tanulóhoz egy kereskedelmi is végzett joghallgató. Czim a kiadóhivatalban. 6416-5

Joghallgató bármily otthon végezhető munkát elfogad igen olcsó áron. Szíves megkereséseket a kiadóhivatalba kér „Megbízható” czimen. 6806-5

ELADÁS.

Egy régi fa és szőnyeg, a belvárosban eladó Czim a kiadóhivatalban. 6918-8

Gyógyszertár, évi 4-5000 ftt forgalommal halál- lozás miatt igen olcsó áron eladó. Venni szándékozók küldjék czimeiket „Gyógyszertár” jellege alatt a kiadóhivatalba. 6972-8

Vegyészeti tisztító intézet a Belvárosban, melynek kitűnő forgalma van, halálózás miatt igen olcsó áron átadó. Leveleket a kiadóhivatal közvetít „IV” jellege alatt. 6902-8

Vidéki városban egy igen jól menő fűszer-üzlet kedvező feltételekkel eladó. Leveleket kérek a kiadóhivatalba lehetőleg minél előbb „Kassa” jellege alatt. 6900-8

Bérház 3 emeletes eladó. A ház a Váci-körúton van egy kitűnő forgalmu kávéházzal. 10.000 fttal jövedelmez. Venni szándékozók küldjék be leveleiket a kiadóhivatalba „Bérház” jellege alatt. 6893-8

VÉTEL.

Megvételre kerestetik egy 200-300 holdas birtok lehetőleg Budapest közelében. Részletes ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít „Birtokos” czimen. 6904-9

Házi verki olcsó áron kerestetik megvételre. Czim a kiadóban. 6704-9

Kétkerekű kéziköcsi, használt, olcsó áron kerestetik megvételre. Czim a kiadóhivatalban. 6708-9

KIADÓ SZOBÁK.

Utczai butorozott szoba, kétablakos, a dohány-utczában, második emeleten, előszobával, lépcsőházzal különbejárattal, olcsó áron kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6920-10

Intelligens családnál egy különbejáratu szoba az Eötvös-utczában egy-két ur részére teljes ellátással kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6760-10

Kerepesi-uton egy kényelmes 2-ablakos utczai szoba kiadó, teljes ellátással együtt havi 45 forintért. Czim a kiadóhivatalban. 6144-10

Elegánsan butorozott 2 ablakos utczai szoba fürdőszoba s esetleg zongorahasználattal a Dávid-utczában kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6880-10

Az Üllői-uton egy kis tiszta különbejáratu igen csinos szoba olcsó áron kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6828-10

SZOBA KERESTETIK.

Csinosan berendezett udvari szobát keres az Üllői-ut közelében egy orvostanhallgató. Leveleket „Egyszerű” jellege alatt kér a kiadóhivatal. 6864-12

Keresek egy butorozott szobát a Teréz-körút vagy Gyár-utca közelében. Megkeresések ár megjelölésével „Mérnök” jellege alatt a kiadóba kéretnek. 6878-12

KIADÓ LAKÁSOK.

Két külön bejáratu szobából és konyha stb. álló lakás az V. kerületben Vadasz-utczában azonnal kiadó Ugyanott egy műhelynek, vagy raktárnak alkalmas, az utczára nyíló nagy pinco is kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 6184-13

HITEL—PÉNZ.

Sürgösen kerestetik 200 ftt kölcsön egy jóállású hivatalnoknak. Levelet a kiadóba kérek „Pontos” jellege alatt. 6784-14

KÖNYVEK.

Jó francia regényeket szeretnék venni könyvtárma berendezéséhez. Ajánlatokat a czim és az ár megjelölésével a kiadóhivatalba kérek „Könyvtár” jellege alatt. 6262-15

Jókai összes művei kerestetnek olcsó áron megvételre Leveleket a kiadóhivatal közvetít „Jókai” czimen. 6612-15

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, egyleti helyiségnek, vivóteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-30 emeleten azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 8682-17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb forgalmu helyén kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 4706-17

Kiadó üzlethelyiség. Belváros, élénk forgalmu helyén olcsó házbérel. Czim a kiadóhivatalban. 2345-17

Fényképészeti üzlet, a Belvárosban, mely kitűnően megy, szabad kézből átadó, Szíves ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Fényképészeti” czim alatt. 6782-17

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésnél, rekedségnél vegyen 80 krért Róthy-féle Pemeteff-cukorkát. 1537-18

Egy tisztességes család hajlandó (2 évestől kezdve) fiu- vagy leánygyermekét teljes ellátásra csekély fizetésért elfogadni. — Czim e lap kiadóhivatalában. 6734-18

Jó ebédkosztot kaphat 1-2 ur intelligens családnál az Eötvös-utczában. Czim a kiadóban. 6766-18

Egy ügyes szabónő ajánlkozik nagyobb urházakhoz házivarrónőnek hosszabb időre 1.80 krajczár és teljes ellátásért. Czim a kiadóhivatalban. 2351-18